

การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิการรับรู้ข่าวสาร การรับรู้การทุจริต ผลกระทบและความเสียหายที่เกิดจากการทุจริตต่อประชาชน

Survey of Public Opinion about Right to Information Perception, Perception of Corruption and the Impact and Damage caused by Public Corruption

เสาวณีย์ ทิพอุต และคณะ¹

Saowanee Thip-ut and others

บทคัดย่อ

ประเด็นหลักของบทความวิชาการนี้เป็นการนำเสนอเกี่ยวกับสิทธิการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ระดับการรับรู้การทุจริต ผลกระทบและความเสียหายที่เกิดจากการทุจริตของประชาชน และการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการทุจริตของประชาชน เพื่อให้สำนักงาน ป.ป.ช. ได้มีข้อมูลประกอบการปรับปรุงแก้ไขและยกระดับการดำเนินงาน/การกำหนดมาตรการเพื่อให้สนองต่อสิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ และการจัดทำแผนการดำเนินงาน ตลอดจนมาตรการต่าง ๆ ให้ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับพิษภัยของการทุจริตประทุพติมิชอบ และเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในระดับต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม โดยเก็บข้อมูลจากประชาชนอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปที่เคยมาติดต่อกับสำนักงาน ป.ป.ช. และประชาชนที่ไม่เคยมาติดต่อกับสำนักงาน ป.ป.ช. รวมจำนวนทั้งสิ้น 1,041 ราย ซึ่งจากผลการสำรวจสามารถสรุปการวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนได้ดังนี้

ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนมีระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสำนักงาน ป.ป.ช. อยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีระดับการรับรู้การทุจริตอยู่ในระดับเกิดบ่อยครั้ง โดยปัญหาการทุจริตในประเทศไทยมีความรุนแรงอยู่ในระดับมากที่สุด และยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ ประชาชนยังเห็นว่าปัญหาการทุจริตยังส่งผลกระทบและสร้างความเสียหายเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นทำให้รัฐบาลไม่มีเงินเพียงพอในการพัฒนาประเทศ การสร้างถนน/โรงเรียน/โรงพยาบาลไม่ได้มาตรฐานชำรุดง่าย ทำให้ประชาชนต้องซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค/บริการในราคาที่สูงขึ้น แต่ได้สินค้าที่มีคุณภาพลดลง และประชาชนต้องจ่ายค่าบริการสาธารณะ เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่ารถประจำทาง เป็นต้น ในอัตราที่สูงขึ้น

¹ นักวิจัยสังคมศาสตร์ สำนักวิจัยและบริการวิชาการด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต สำนักงาน ป.ป.ช.

Social Science Researcher, Professional Level, Bureau of Anti-Corruption Research and Academic Services, Office of the National Anti-Corruption Commission

แต่อย่างไรก็ตาม ประชาชนประมาณ 1 ใน 3 ยังเพิกเฉยต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม หรือส่อไปในทางทุจริต ด้วยเหตุผล 3 อันดับแรก คือ (1) การแจ้งเบาะแสและร้องเรียนไปก็ไม่ได้รับการ ตรวจสอบ หรือปรับปรุง/แก้ไขอย่างจริงจัง (2) เกรงกลัวผลกระทบต่อความปลอดภัย หรือการถูก กลั่นแกล้งจากผู้มีอำนาจ และ (3) ไม่ทราบช่องทางว่าจะต้องร้องเรียนหรือแจ้งเบาะแสที่ไหน/อย่างไร ตามลำดับ

คำสำคัญ: สิทธิการรับรู้ข่าวสาร การรับรู้การทุจริต ผลกระทบและความเสียหายที่เกิดจากการทุจริต ต่อประชาชน

Abstract

This article is a study of the right to information, corruption perception level, impact and damage caused by public corruption, and participation in solving the problem of public corruption. It aims to provide the National Anti-Corruption Commission (NACC) information so that the NACC can further use to adjust and improve operation, set responsive measures that meet the rights of people under the constitution, and make operational plan to give people knowledge of corruption and misconduct. Accordingly, people's participation will be more effectively and efficiently in the prevention and suppression of corruption at various levels. Survey research has been conducted by the quantitative research method being the main tool. Primary data have been collected through 1,041 questionnaires completed by people who are above 15 years old and have had contact with the NACC.

The result found that the level of information perception that people learn from the NACC is at a moderate level, while the level of corruption perception is usually considerable. The corruption problem in Thailand is at the highest level and still has a tendency to increase rapidly. In this regard, people still believe that corruption still affects and brings a lot of negative impacts. It causes the government insufficient funds to develop the country: construction of roads/ schools/ hospitals does not meet standards and is easily damaged. Also, it causes a higher price of consumer goods and services at a lower quality as well as a higher rate of public services, such as water bills, electricity bills, bus charges, etc. that people have to pay. However, about one out of three of the people are still ignoring government officials with inappropriate behaviors or those who appear to be corrupted. From this, there are three reasons as follows:

1. Whistle-blowing and complaints have not been well investigated.
2. They feel afraid of the insecurity of the authority and being bullied.
3. People do not know how to file a complaint or to report whereabouts.

Key words: right to information perception, corruption perceptions, impact and damage caused by public corruption

1. บทนำ

บทความวิจัยฉบับนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิสิทธิการรับรู้ข่าวสาร การรับรู้การทุจริต ผลกระทบและความเสียหายที่เกิดจากการทุจริตต่อประชาชน เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 3 มาตรา 41 ได้กำหนดสิทธิของบุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ (1) ได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ (2) เสนอเรื่องราวร้องทุกข์ต่อหน่วยงานของรัฐและได้รับแจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็ว และ (3) พ้องหน่วยงานของรัฐให้รับผิดชอบเนื่องจากการกระทำหรือการละเว้น การกระทำของข้าราชการพนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ และมาตรา 59 รัฐต้องเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐที่มีใช้ข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือเป็นความลับของทางราชการตามที่กฎหมายบัญญัติ และต้องจัดให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารดังกล่าวได้โดยสะดวก และแผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (พ.ศ. 2560 - 2564) ในประเด็นการปฏิรูปที่ 2 ด้านการป้องกันและปราบปราม เป้าหมายที่ 2 ให้มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารภาครัฐให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและตรวจสอบได้ และสนับสนุนแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนในการต่อต้านการทุจริตเพื่อจัดปัญหาการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐ ในกลยุทธ์ที่ 1 ผลักดันให้มีกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารสาธารณะภายใน 2 ปีที่ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ โดยไม่ต้องร้องขอ และได้กำหนดให้สำนักงาน ป.ป.ช. เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการสำรวจโครงการความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิตามรัฐธรรมนูญ ผลกระทบที่ได้จากการคอร์รัปชัน ภาพรวมของการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน

ในฐานะที่สำนักงาน ป.ป.ช. เป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนและบูรณาการการดำเนินงานด้านป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่ต้องดำเนินงานกับองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ส่วนราชการหรือหน่วยงานรัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเครือข่าย และประชาชน โดยต้องมีการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ตลอดจนการสร้างความตระหนักถึงผลเสียที่เกิดจากการทุจริต รวมถึงการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของสำนักงาน ป.ป.ช. เพื่อให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง และเท่าทันกับพลวัตรของการทุจริตที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การรับรู้การทุจริต ผลกระทบที่เกิดจาก

การทุจริตและความเสียหายที่เกิดจากการทุจริตต่อประชาชนเป็นการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของสำนักงาน ป.ป.ช. ในการปลูกฝังจิตสำนึก และการสร้างความตระหนักรู้ต่อการทุจริต อันจะนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงมาตรการ กลไก ที่จะทำให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างเข้มแข็งต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 2.1 เพื่อศึกษาความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับการมีสิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสาร
- 2.2 เพื่อศึกษาระดับการรับรู้การทุจริต ผลกระทบและความเสียหายที่เกิดจากการทุจริตของประชาชน และการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการทุจริตของประชาชน
- 2.3 เพื่อเปรียบเทียบภูมิหลังของประชาชนเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสำนักงาน ป.ป.ช. การรับรู้การทุจริต ผลกระทบและความเสียหายที่เกิดจากการทุจริต

3. การทบทวนวรรณกรรม

จากการทบทวน กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับสิทธิการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนโดยเริ่มต้นจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่ได้ให้ความสำคัญกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยได้กำหนดบทบัญญัติไว้ในหลายส่วนด้วยกัน ดังนี้

1) หมวดที่ 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา 41 กำหนดให้บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ (1) ได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ (2) เสนอเรื่องราวร้องทุกข์ต่อหน่วยงานของรัฐและได้รับแจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็วและ (3) พ้องหน่วยงานของรัฐให้รับผิดชอบเนื่องจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำของข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ

2) หมวดที่ 4 หน้าที่ของปวงชนชาวไทย มาตรา 50 (10) กำหนดให้บุคคลมีหน้าที่ไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ

3) หมวดที่ 5 หน้าที่ของรัฐ มาตรา 59 กำหนดให้รัฐต้องเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐที่มีใช้ข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือเป็นความลับของทางราชการตามที่กฎหมายบัญญัติ และต้องจัดให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารดังกล่าวได้โดยสะดวก

4) หมวดที่ 6 มาตรา 63 กำหนดให้รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด รวมทั้งกลไกในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการณรงค์ให้ความรู้ต่อต้าน หรือชี้เบาะแส โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามกฎหมายบัญญัติ

5) หมวดที่ 6 แผนนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 76 กำหนดให้รัฐพึงพัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดินทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และงานของรัฐอย่างอื่น ให้เป็นไปตามหลักการ

บริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยหน่วยงานของรัฐต้องร่วมมือและช่วยเหลือกันในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดิน การจัดทำบริการสาธารณะ และการใช้จ่ายเงินงบประมาณมีประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ตลอดทั้งพัฒนาให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความซื่อสัตย์สุจริต และมีทัศนคติเป็นผู้ให้บริการแก่ประชาชนให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว ไม่เลือกปฏิบัติ และปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ

6) หมวดที่ 6 แผนนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 78 กำหนดให้รัฐพึงส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ การจัดทำบริการสาธารณะทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมตลอดทั้งการตัดสินใจทาง

นอกจากนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ มาตรา 258 กำหนดให้มีการดำเนินการการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่าง ๆ ให้เกิดผลตามที่กำหนด โดยให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ ประกอบกับรัฐบาลเห็นว่าการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องเร่งดำเนินการ ด้วยเหตุนี้ คณะรัฐมนตรีจึงได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศในด้านต่าง ๆ เพื่อจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศ รวมจำนวน 11 ด้าน ได้แก่ ด้านการเมือง ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ด้านกฎหมาย ด้านกระบวนการยุติธรรม ด้านเศรษฐกิจ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านสาธารณสุข ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยี ด้านสังคม ด้านพลังงาน และด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยแผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ เป็นหนึ่งในแผนปฏิรูป 11 ด้าน ที่ได้กำหนดผลอันพึงประสงค์ เป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ ดังนี้

(1) ให้มีการส่งเสริมสนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการทุจริตประพฤติมิชอบ รวมทั้งให้มีกฎหมายในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเป็นพลังในการต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบและชี้เบาะแสเมื่อพบเห็นการกระทำความผิดโดยรัฐมีมาตรการสนับสนุนและคุ้มครองผู้ชี้เบาะแสด้วย

(2) ให้มีมาตรการควบคุม กำกับ ติดตาม การบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน โดยเฉพาะการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อตรงสุจริตของบุคลากร ใช้ดุลยพินิจโดยสุจริต ภายใต้กรอบธรรมาภิบาลและการกำกับกิจการที่ดีอย่างแท้จริง

(3) ให้มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารภาครัฐให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและตรวจสอบได้และสนับสนุนแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนในการต่อต้านการทุจริตเพื่อขจัดปัญหาการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐ

(4) ยกกระตักการบังคับใช้มาตรการทางวินัย มาตรการทางปกครอง หรือมาตรการทางกฎหมาย ต่อเจ้าพนักงานของรัฐที่ถูกกล่าวหาว่าประพฤติมิชอบหรือกระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างเคร่งครัด

(5) ปรับปรุงประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในกระบวนการยุติธรรมทุกขั้นตอน (ได้ส่วนข้อมูล ฟ้องศาล พิพากษา) ทั้งแพ่งและอาญาให้รวดเร็ว รุนแรง เด็ดขาด เป็นธรรม เสมอภาค โดยเฉพาะมีการจัดทำและบูรณาการฐานข้อมูลคดีทุจริต ตลอดจน เร่งรัดการติดตามนำทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำผิดทั้งในประเทศและต่างประเทศให้ตกเป็นของแผ่นดิน และในกรณีที่ยังไม่มีกฎหมายที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ก็ให้เร่งบัญญัติเพิ่มเติม

(6) ให้มีกลไกที่เหมาะสมในการประสานงานป้องกันและปราบปรามการทุจริต ประพฤติมิชอบในระดับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ เพื่อให้ประเทศไทยปลอดทุจริต

ทั้งนี้ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ยังเป็นกฎหมายที่สามารถช่วยในการขับเคลื่อนหรือเป็นกลไกในการรับรองสิทธิการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้มีการบังคับมาแล้วเป็นเวลา 20 ปี สำหรับเหตุผลในการตราพระราชบัญญัตินี้ สามารถสรุปได้ 3 ประการ คือ (1) เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่างๆ ของรัฐเพื่อจะได้สามารถแสดงความคิดเห็นและใช้สิทธิทางการเมืองได้อย่างถูกต้องกับความเป็นจริง และส่งเสริมให้รัฐบาลเป็นรัฐบาลของประชาชนมากยิ่งขึ้น (2) เพื่อกำหนดข้อยกเว้นในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้ชัดเจน และจำกัดการปกปิดเฉพาะข้อมูลข่าวสารที่หากเปิดเผยแล้วจะเกิดความเสียหายต่อประเทศชาติหรือต่อประโยชน์ที่สำคัญของเอกชน โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องให้เหตุผลด้วยว่าที่เปิดเผยไม่ได้เพราะเหตุใด และ (3) เพื่อคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในส่วนที่เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารของราชการไม่ให้หน่วยงานของรัฐเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลต่อผู้อื่น ประกอบกับการศึกษาผลการสำรวจ และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถสรุปได้ตามรายประเด็นดังนี้

1) การรับรู้สิทธิและเสรีภาพของประชาชน

จากรายงานการศึกษาวิชาการของสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ (สขร.) เกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารในรอบระยะ 21 ปีที่ผ่านมา ประชาชนยังไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้โดยสะดวกรวดเร็วตามระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่เปลี่ยนแปลงไป ข้อมูลข่าวสารที่ให้เปิดเผยได้เป็นการทั่วไปยังไม่ตอบสนองความต้องการของประชาชนเท่าที่ควร และยังขึ้นอยู่กับทัศนคติของเจ้าหน้าที่และหน่วยงานของรัฐเป็นหลัก ไม่รองรับกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่ต้องการให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้โดยสะดวก ส่วนปัจจัยมีผลต่อระดับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ดังจะเห็นได้จาก สมฤทัย โทณสูงเนิน (2554) พบว่า อาชีพ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และระดับรายได้ของประชาชนมีความสัมพันธ์กับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ในขณะที่เพศไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย

2) การรับรู้การทุจริต

การรับรู้ (Perception) เป็นส่วนสำคัญของกระบวนการทางความคิด และการรับรู้จะเกิดขึ้นได้นั้นก็ต่อเมื่อมีสิ่งเร้าหรือสถานการณ์เข้ามากระทบกับความรู้สึกละเอียดและความคิดของบุคคลนั้น จึงจะทำให้เกิดการตัดสินใจและแสดงพฤติกรรมออกไป ซึ่งจากผลการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 พบว่า ประชาชนก็มีการรับรู้พฤติกรรมด้านลบของข้าราชการทั้งในรูปแบบที่ประสบด้วยตนเอง รับรู้จากบุคคลอื่นบอกเล่ามา และจากสื่อสิ่งพิมพ์ อินเทอร์เน็ต สื่อมวลชน โดยประมาณ 1 ใน 3 ของประชาชนก็ยังมีการรับรู้พฤติกรรมด้านลบของข้าราชการ เช่น ความเป็นกลางทางการเมือง การใช้ทรัพย์สินทางราชการเพื่อประโยชน์ส่วนตน การรับสินบน เงินใต้โต๊ะ การใช้อิทธิพลในการอนุมัติ อนุญาต การจัดซื้อจัดจ้าง การวิ่งเต้นหาเส้นสายเพื่อโยกย้าย/เลื่อนตำแหน่ง และการละเมิดศีลธรรม ชู้สาว เล่นการพนัน ยาเสพติด และจากการทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมาสามารถจำแนกรูปแบบของการทุจริตในประเทศไทยได้ออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ๆ คือ (1) การทุจริตเชิงนโยบาย โดยการใช้นโยบาย กฎหมาย กฎเกณฑ์ ข้อบังคับต่างๆ อย่างมีอคติ การใช้นโยบายประชานิยมของผู้บริหารประเทศ การนำเสนอช่องทาง/โครงการที่มีงบประมาณสูง การการใช้ทรัพยากรของรัฐไปในทางมิชอบ และ(2) การทุจริตในรูปของบุคคลและหน่วยงาน เช่น การให้และการรับสินบน การทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ การทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง การทุจริตในการให้สัมปทาน การแทรกแซงการทำงานของนักการเมือง และอื่นๆ เป็นต้น

3) ผลกระทบและความเสียหายที่เกิดจากการทุจริต

การทุจริตถือได้ว่าเป็นปัญหาที่เรื้อรังและมีความรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะในสถานการณ์ปัจจุบันยังมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ซึ่งเนื่องมาจากการทุจริตมีผลต่อทุกภาคส่วนตั้งแต่ระดับประเทศ หน่วยงาน ชุมชน และตัวประชาชนทั้งในมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยศาสตราจารย์จอห์นสัน (O.E.G. Johnson, 1975) ได้ระบุว่ารัฐบาลที่มีการทุจริตจะนำผลเสียมาสู่ต่อสังคมมากกว่าผลประโยชน์ที่นักการเมืองและพรรคพวกพึงจะได้รับ โดยผู้ที่ได้ผลประโยชน์จากการทุจริตจะมีรูปแบบการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคที่ฟุ่มเฟือยสูง และมักลงทุนเพื่อการเมืองในครั้งถัดไป ซึ่งนำมาสู่ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ กล่าวคือ ทรัพยากรถูกโยกย้ายสู่กิจกรรมการเมือง เมื่อพรรคหนึ่งพรรคใดทำได้ จะยิ่งดึงดูดให้มีการแข่งขันกัน นำไปสู่การสูญเสียทรัพยากรที่ไม่คุ้มค่า เกิดความสูญเสียของการใช้ทรัพยากรข้าราชการถูกดึงเข้าเป็นพันธมิตรกับนักการเมือง นำไปสู่การซื้อตำแหน่ง การเล่นพรรคเล่นพวก กิจกรรมทางเศรษฐกิจเบี่ยงเบนไปจากที่ควรเป็น ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นกับดักในการพัฒนาประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (Thai Institute of Directors: IOD) โดยผู้นำทางธุรกิจส่วนใหญ่เห็นว่าการทุจริตส่งผลกระทบต่อประเทศไทยในเรื่องการลดทอนประสิทธิภาพในการแข่งขันในภูมิภาคมากที่สุด รองลงมาเป็นเรื่องความตกต่ำทางจริยธรรมของสังคม ชื่อเสียงที่ไม่ดีของประเทศ เศรษฐกิจเติบโตช้า ระบบธรรมาภิบาลอ่อนแอ เกิดช่องว่าง/ความไม่เท่าเทียมกันด้านรายได้ระหว่างคนจนกับคนรวยมากขึ้น เกิดความเหลื่อมล้ำด้านต่างๆ ในสังคม (เช่น โอกาสทางการศึกษา

โอกาสในการเข้าถึงการแพทย์ (โอกาสในการเข้าถึงสื่อต่างๆ เป็นต้น) และภาคประชาสังคมมีความอ่อนแอ และผลกระทบของการทุจริตที่มีต่อธุรกิจภาคเอกชน คือ ทำให้ภาคเอกชนต้องเพิ่มต้นทุนในการดำเนินธุรกิจ ทำลายคุณค่าที่ดีทางสังคม นำไปสู่ความยากลำบากในการบริหารงานในการผูกขาดทางธุรกิจ ทำให้ต้องขายสินค้า/บริการในราคาที่สูงขึ้น สินค้ามีคุณภาพลดต่ำลง

4) การไม่ร่วมมือ/สนับสนุนการทุจริต

จากการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 โดยได้มีการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับพฤติกรรม การแสดงออกหลังจากได้พบเห็นหรือได้ยินพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งพบว่า ประชาชนจะมีการบอกต่อหรือเล่าให้ผู้อื่นฟังมากเป็นอันดับหนึ่ง (ร้อยละ 45.65) รองลงมาเป็นการแจ้ง เจ้าหน้าที่ของส่วนราชการ (ร้อยละ 26.78) วางเฉยต่อพฤติกรรมที่พบเห็น (ร้อยละ 20.03) และเป็น ที่น่าสังเกตได้ว่าเกือบ 1 ใน 5 ของประชาชนตัวอย่างยังไม่รู้ว่าจะแจ้งหน่วยงานใด (ร้อยละ 19.30) ซึ่ง สอดคล้องกับผลการศึกษาของเสาวณีย์ ทิพอุต และคณะ (2561: 162-163) โดยกลุ่มประชาชนที่เคย มารับบริการหน่วยงานที่สังกัดกระทรวงมหาดไทยประมาณครึ่งหนึ่งของประชาชนตัวอย่างมีการรับรู้ พฤติกรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการที่ส่อไปในทางที่ไม่เหมาะสม และการแสวงหาผลประโยชน์ ส่วนตัวของข้าราชการ สำหรับช่องทางในการรับรู้พฤติกรรมทางลบของข้าราชการ ประชาชนรับรู้จาก สื่อต่างๆ มากที่สุด รองลงมาเป็นบุคคลอื่นบอกเล่าและประสบด้วยตนเอง ตามลำดับ โดยลักษณะ พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมที่ประชาชนประสบด้วยตนเองเป็นเรื่องการปฏิบัติงานที่ไม่เป็นกลาง/เลือก ปฏิบัติมากที่สุด รองลงมาเป็นการใช้ทรัพย์สินทางราชการเพื่อประโยชน์ส่วนตน การเรียกรับสินบน/ใช้อำนาจหน้าที่แสวงหาประโยชน์ส่วนตนโดยมิชอบ การใช้อำนาจหน้าที่ในการอนุมัติ/อนุญาตโดยมิชอบ และการใช้เส้นสายในการโยกย้ายหรือเลื่อนตำแหน่ง และจากข้อมูลการสำรวจการดำเนินการของ ประชาชนเมื่อพบเห็นข้าราชการที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมหรือส่อไปในทางทุจริตด้วยตนเอง พบว่า ประมาณ 2 ใน 3 ของประชาชนที่พบเห็นพฤติกรรมไม่เหมาะสมหรือส่อไปในทางทุจริตจะเล่าเหตุการณ์ ให้เพื่อนหรือญาติฟัง และประมาณ 1 ใน 3 มีการแจ้งหน่วยงานราชการ และวางเฉย โดยประชาชนให้ เหตุผลของการไม่แจ้งเบาะแสต่อหน่วยงานว่าหากมีการแจ้งเบาะแสหรือแจ้งความจะเป็นภัยกับตนเอง เนื่องจากบางพื้นที่มีกลุ่มผู้มีอิทธิพล ซึ่งจะไม่เป็นผลดีกับตนเองและเป็นการเสียเวลาในการแจ้งหรือร้องเรียนหน่วยงาน ในขณะที่เดียวกันประชาชนบางส่วนก็มีการสมยอมในการจ่ายสินบนเพื่อแลกกับความ สดวกสบาย

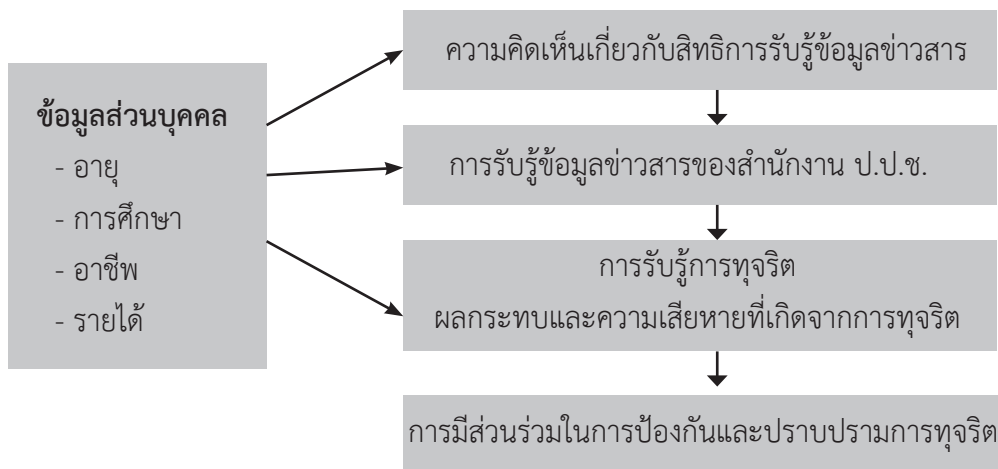
4. วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยได้กำหนดวิธีการดำเนินการ ศึกษา ดังนี้

4.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับสิทธิตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 เป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ตามแผนปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพจน์มี ขอบ ข้อกำหนดหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ตลอดจนแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่มีองค์ประกอบของปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ คณะผู้วิจัยจึงได้นำมาจัดทำเป็นกรอบแนวคิดในการสำรวจครั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์และมีความน่าเชื่อถือที่มีกรอบแนวคิดทฤษฎีมาเป็นกรอบในการจัดทำ เครื่องมือการสำรวจและการกำหนดตัวแปร เพื่อการออกแบบและสร้างเครื่องมือ และวิเคราะห์ผลการสำรวจโดยมีกรอบแนวคิดดังแผนภาพที่ 2

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

4.2 ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมาย

ประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการสำรวจครั้งนี้ ได้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ (1) ประชาชนคนไทยอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ที่เคยมาติดต่อหรือมีปฏิสัมพันธ์ต่อการดำเนินงานของสำนักงาน ป.ป.ช. และ (2) ประชาชนคนไทยที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปที่ไม่เคยมีปฏิสัมพันธ์กับสำนักงาน ป.ป.ช.

การกำหนดขนาดตัวอย่าง

เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชาชน และจำนวนเจ้าพนักงานของรัฐที่มีปฏิสัมพันธ์กับสำนักงาน ป.ป.ช. และจำนวนประชาชนที่ไม่มีปฏิสัมพันธ์กับสำนักงาน ป.ป.ช. ในแต่ละกลุ่มที่แท้จริง และไม่

ทราบสัดส่วนของประชาชน ดังนั้น ในการศึกษครั้งนี้จึงได้กำหนดขนาดตัวอย่าง (Sample Size) โดยใช้สูตรของ Cochran ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 และความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ไม่เกินร้อยละ 0.05 แทนค่าในสูตร ดังนี้

$$\text{โดยคำนวณจากสูตร} \quad n = \frac{Z^2}{(4e^2)}$$

เมื่อ n คือ ขนาดตัวอย่าง

Z คือ ระดับความเชื่อมั่นหรือระดับนัยสำคัญทางสถิติ ใช้ระดับนัยสำคัญ 95 หรือระดับนัยสำคัญ 0.05 มีค่า $Z=1.96$

คือ ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นได้ 5

$$\text{แทนค่าในสูตร} \quad n = \frac{1.962}{(4(0.05)^2)} = 384$$

จากการแทนค่าในสูตรได้ขนาดตัวอย่างในการเป็นตัวแทนของประชาชนในแต่ละกลุ่ม เท่ากับ 384 ราย เพื่อความสะดวกในการประเมินผล และการวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยจึงปรับขนาดตัวอย่างเป็นกลุ่มละ 400 รายดังนี้

(1) ประชาชนคนไทยอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ที่เคยมาติดต่อหรือมีปฏิสัมพันธ์ต่อการดำเนินงานของสำนักงาน ป.ป.ช. อย่างน้อยจำนวน 400 ราย

(2) ประชาชนคนไทยที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปที่ไม่เคยมีปฏิสัมพันธ์กับสำนักงาน ป.ป.ช. ขนาดตัวอย่างเป็นจำนวน 400 ราย

การสุ่มตัวอย่าง

คณะผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการสุ่มตัวอย่างตามลักษณะของการได้มาซึ่งข้อมูลในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

(1) ประชาชนคนไทยอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ที่เคยมาติดต่อหรือมีปฏิสัมพันธ์ต่อการดำเนินงานของสำนักงาน ป.ป.ช.

การสุ่มหน่วยตัวอย่างในกลุ่มประชาชนคนไทยอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปที่เคยมาติดต่อหรือมีปฏิสัมพันธ์ต่อการดำเนินงานของสำนักงาน ป.ป.ช. เพื่อให้ได้ขนาดตัวอย่างอย่างน้อย 400 ราย และให้มีการกระจายตามเขตพื้นที่ คณะผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยกำหนดให้เขตพื้นที่ (4 ภาค) เป็นสตรัทัม (Stratum) โดยในแต่ละภาคได้ทำการเลือกจังหวัดที่มีขนาดใหญ่ภาคละ 1 จังหวัด และทำการสุ่มอย่างง่ายกับจังหวัดอื่นๆ ที่เหลือในแต่ละภาคๆ ละ 1 จังหวัด รวมเป็นภาคละ 2 จังหวัด และทำการเก็บข้อมูลตามสัดส่วน (proportional stratified random sampling) ตามเขตพื้นที่ตัวอย่าง

(2) ประชาชนคนไทยที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปที่ไม่เคยมีปฏิสัมพันธ์กับสำนักงาน ป.ป.ช. การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) โดยให้มีการกระจายตามเขตพื้นที่ตามกลุ่มในข้อ (1)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิการรับรู้ข่าวสาร การรับรู้การทุจริตและผลกระทบและความเสียหายที่เกิดจากการทุจริตต่อประชาชน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับกระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยให้ประชาชนและเจ้าพนักงานของรัฐที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว (Face to Face) และตอบแบบสอบถามด้วยตัวเอง (Self-Completed Questionnaire) ทั้งในกรุงเทพมหานครและส่วนภูมิภาค โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนกรกฎาคม - สิงหาคม 2562 และคัดเลือกแบบสอบถามที่ครบถ้วนสมบูรณ์เพื่อนำมาประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

(1) ทำการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของสำนักงาน ป.ป.ช. การรับรู้การทุจริต ผลกระทบและความเสียหายที่เกิดจากการทุจริต และการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ แจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

(2) ทำการเปรียบเทียบระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การรับรู้การทุจริต ผลกระทบและความเสียหายที่เกิดจากการทุจริตต่อประชาชน ระหว่างภูมิภาคหลังของประชาชน โดยใช้สถิติ Independent t-test และ ANOVA

(3) ทำการเปรียบเทียบระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การรับรู้การทุจริต ผลกระทบและความเสียหายที่เกิดจากการทุจริตต่อประชาชน ระหว่างประชาชนที่เคยมีปฏิสัมพันธ์กับการดำเนินงานของสำนักงาน ป.ป.ช. และไม่เคยมีปฏิสัมพันธ์กับสำนักงาน ป.ป.ช. โดยใช้สถิติ Independent t-test

5. ผลการศึกษา

5.1 ข้อมูลทั่วไปของประชาชนตัวอย่าง

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชน พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 62.25 และเพศชาย ร้อยละ 37.75 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 40-49 ปี (ร้อยละ 22.96) รองลงมาคือ อายุระหว่าง 50-59 ปี และอายุระหว่าง 30-39 ปี คิดเป็นร้อยละ 19.02 และร้อยละ 18.25 ตามลำดับ และประมาณ 2 ใน 5 ของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับ

มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. หรือต่ำกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 41.79) รองลงมา คือ ระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 37.37) สำหรับสถานภาพการทำงานในปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเจ้าของพนักงานของรัฐ (ร้อยละ 28.34) รองลงมา คือ เกษตรกรรม/รับจ้างทั่วไป (ร้อยละ 22.09) และนักเรียน/นิสิต/นักศึกษา (ร้อยละ 21.61) ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนในระดับ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท ร้อยละ 50.38 รองลงมา คือ 10,001 - 20,000 บาท (ร้อยละ 19.42) และ 20,001 - 30,000 บาท (ร้อยละ 15.10)

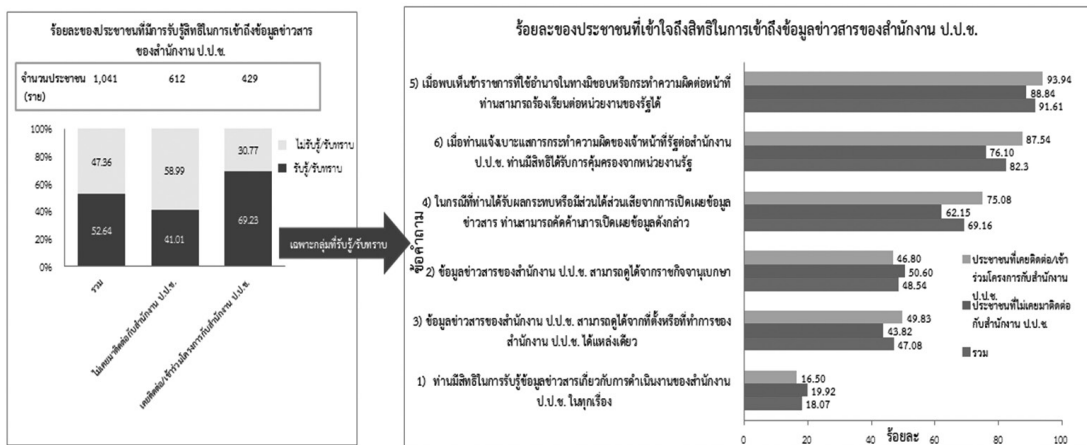
5.2 ผลการการวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของสำนักงาน ป.ป.ช. การรับรู้การทุจริต ผลกระทบและความเสียหายที่เกิดจากการทุจริต และการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

5.2.1 การรับรู้เกี่ยวกับสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

ประชาชนตัวอย่างประมาณร้อยละ 52.64 มีการรับรู้หรือรับทราบว่าตนเองมีสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสำนักงาน ป.ป.ช. ในขณะที่ร้อยละ 47.36 ยังไม่ทราบว่าตนเองมีสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสำนักงาน ป.ป.ช. เมื่อพิจารณาตามกลุ่มเป้าหมายจะเห็นได้ว่า ประมาณ 2 ใน 3 ของประชาชนที่เคยติดต่อกับสำนักงาน ป.ป.ช. มีการรับรู้หรือรับทราบว่าตนเองมีสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสำนักงาน ป.ป.ช. (ร้อยละ 69.23) ในขณะที่กลุ่มประชาชนที่ไม่เคยติดต่อ/เข้าร่วมโครงการกับสำนักงาน ป.ป.ช. มีการรับรู้หรือรับทราบว่าตนเองมีสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสำนักงาน ป.ป.ช. เพียงร้อยละ 41.01 หากพิจารณาความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของสำนักงาน จากการสำรวจ พบว่า ประชาชนมีความเข้าใจถึงการมีสิทธิในการร้องเรียนหน่วยงานของรัฐได้ หากพบเห็นเจ้าพนักงานของรัฐมีการใช้อำนาจในทางมิชอบหรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญาหรือตามกฎหมายอื่น มากที่สุด รองลงมา มีความเข้าใจถึงการมีสิทธิในการคุ้มครองจากหน่วยงานรัฐ เมื่อมีการแจ้งเบาะแสการกระทำความผิดของเจ้าพนักงานของรัฐต่อสำนักงาน ป.ป.ช. และเข้าใจถึงการมีสิทธิในการคัดค้านการเปิดเผยข้อมูล แต่อย่างไรก็ตามประชาชนส่วนใหญ่ก็มีความเข้าใจผิดว่าตนเองสามารถมีสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ดำเนินการของสำนักงาน ป.ป.ช. ได้ทุกเรื่อง ซึ่งจากสภาพความเป็นจริงแล้วหน่วยงานไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลได้ทุกเรื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความเสียหายต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. สำนักงาน ป.ป.ช. ข้อมูลที่กระทบต่อความมั่นคงของประเทศ ซึ่งจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต มาตรา 36 ได้กำหนดว่า “คณะกรรมการ ป.ป.ช. พนักงานเจ้าหน้าที่ และบุคคลซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่งตั้งหรือมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างไร จะเปิดเผยข้อมูลซึ่งมีลักษณะเป็นข้อมูลเฉพาะของบุคคลบรรดาที่ได้มาจากการปฏิบัติหน้าที่มิได้” ประกอบกับระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการเปิดเผย และการเผยแพร่เอกสารและข้อมูล พ.ศ. 2561 ได้กำหนดข้อมูลที่เป็นความลับที่ไม่สามารถเผยแพร่ได้ใน “ข้อ 8 เอกสารและข้อมูลใด ถ้ามีเนื้อหาทั้งหมดหรือบางส่วนของเอกสารและข้อมูลซึ่งเปิดเผยแล้วอาจทำให้การบังคับ

ใช้กฎหมายเสื่อมประสิทธิภาพ หรือเกิดอันตรายต่อชีวิตหรือความปลอดภัยของบุคคล หรือมีลักษณะเป็นข้อมูลเฉพาะของบุคคล หรือมีลักษณะอื่นตามกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของทางราชการ ผู้มีอำนาจอาจมีคำสั่งไม่ให้เปิดเผย หรือดำเนินการลบปิดตัดทอนหรือกระทำด้วยวิธีอื่นใดที่ไม่เป็นการเปิดเผยเอกสารและข้อมูลในส่วนนั้น”

ภาพที่ 2 ร้อยละของประชาชนที่รับรู้เกี่ยวกับสิทธิในการรับรู้ข่าวสารของสำนักงาน ป.ป.ช.

5.2.2 การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของสำนักงาน ป.ป.ช.

จากการสำรวจประชาชนเกี่ยวกับการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของสำนักงาน ป.ป.ช. พบว่าประมาณร้อยละ 51.68 ของประชาชนเคยเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของสำนักงาน ป.ป.ช. โดยกลุ่มประชาชนที่เคยติดต่อกับสำนักงาน ป.ป.ช. มีสัดส่วนการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของสำนักงาน ป.ป.ช. (ร้อยละ 68.07) สูงกว่าประชาชนที่ไม่เคยติดต่อ/เข้าร่วมโครงการกับสำนักงาน ป.ป.ช. (ร้อยละ 40.20) เมื่อพิจารณาถึงระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสำนักงาน ป.ป.ช. จากประชาชนทั้งที่เคยติดต่อและไม่เคยติดต่อกับสำนักงาน ป.ป.ช. ที่เคยเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของสำนักงาน ป.ป.ช. โดยภาพรวมประชาชนมีระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสำนักงาน ป.ป.ช. อยู่ในระดับ “ปานกลาง” โดยกลุ่มประชาชนที่เคยติดต่อกับสำนักงาน ป.ป.ช. มีระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสำนักงาน ป.ป.ช. เฉลี่ยอยู่ที่ 3.41 คะแนน อยู่ในระดับ “มาก” ส่วนประชาชนที่ไม่เคยติดต่อกับสำนักงาน ป.ป.ช. มีระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเฉลี่ยอยู่ที่ 2.95 คะแนน อยู่ในระดับ “ปานกลาง” และประชาชนยังเห็นว่าการรับรู้/เข้าถึงข้อมูลข่าวสารจะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการป้องกันการทุจริต และช่วยลดความเสียหายจากการทุจริตที่อาจจะเกิดขึ้นได้

เมื่อพิจารณาถึงช่องทางการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของสำนักงาน ป.ป.ช. พบว่า ประชาชนมี การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทาง 5 อันดับแรก (1) การเข้าร่วมกิจกรรม/โครงการ (2) สื่อโทรทัศน์/

วิทยุ (3) สังคมออนไลน์ (Social media) เช่น Facebook Twitter Line (4) เว็บไซต์ของสำนักงาน ป.ป.ช. และ (5) สื่อหนังสือพิมพ์/วารสาร/นิตยสาร ตามลำดับ

5.3 การรับรู้การทุจริต

จากการสำรวจระดับการรับรู้การทุจริตในสังคมไทย ประชาชนมีระดับรับรู้การทุจริตหรือเหตุการณ์หรือพฤติกรรมของเจ้าพนักงานของรัฐทั้งในรูปแบบการทุจริตเชิงนโยบาย และการทุจริตของหน่วยงาน/ตัวบุคคล โดยในภาพรวมมีระดับการรับรู้เฉลี่ยอยู่ที่ 3.00 คะแนน จากคะแนนเต็ม 4 คะแนน อยู่ในระดับการทุจริตเกิดบ่อยครั้ง โดยเหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่ประชาชนรับรู้การกระทำการทุจริตของพนักงานของรัฐมากที่สุด คือ การใช้อำนาจหน้าที่ในการโยกย้ายตำแหน่งให้กับพวกพ้อง รองลงมาเป็นการสร้างถนนที่ไม่ได้มาตรฐาน หรือเลือกเส้นทางตัดถนนให้ผ่านที่ดินของพวกพ้อง การใช้งบประมาณของรัฐบาลที่กระจายสู่ท้องถิ่น ที่บิดเบือน ไม่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐ การใช้อำนาจในการจัดสรรผลประโยชน์ให้กับภาคเอกชน ผ่านโครงการที่รัฐอ้างว่าเป็นประโยชน์ของประเทศชาติ/ประชาชน และการแก้ไขกฎหมายเพื่อเอื้อประโยชน์หรือการแสวงหาผลประโยชน์อันมิชอบ ตามลำดับ และยังเห็นว่าปัญหาการทุจริตของประเทศไทยมีความรุนแรงอยู่ในระดับมากที่สุด และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เมื่อเปรียบเทียบระดับการรับรู้การทุจริต เหตุการณ์หรือพฤติกรรมของเจ้าพนักงานของรัฐ ระหว่างกลุ่มผู้ที่เคยติดต่อกับสำนักงาน ป.ป.ช. และกลุ่มประชาชนที่ไม่เคยติดต่อกับสำนักงาน ป.ป.ช. พบว่า ทั้งสองกลุ่ม มีระดับการรับรู้การทุจริตระดับการรับรู้การทุจริต เหตุการณ์หรือพฤติกรรมของเจ้าพนักงานของรัฐ ใกล้เคียงกัน ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ที่พบว่า ประชาชนมีการรับรู้พฤติกรรมด้านลบของข้าราชการทั้งในรูปแบบที่ประสบด้วยตนเอง รับรู้จากบุคคลอื่นบอกเล่า มา และจากสื่อสิ่งพิมพ์ อินเทอร์เน็ต สื่อมวลชน โดยประมาณ 1 ใน 3 ของประชาชนก็ยังมีรับรู้พฤติกรรมด้านลบของข้าราชการ เช่น ความไม่เป็นกลางทางการเมือง การใช้ทรัพย์สินทางราชการเพื่อประโยชน์ส่วนตน การรับสินบน เงินใต้โต๊ะ การใช้อิทธิพลในการอนุมัติ อนุญาต การจัดซื้อจัดจ้าง การวิ่งเต้นหาเส้นสายหาเพื่อโยกย้าย/เลื่อนตำแหน่ง และการละเมิดศีลธรรม ขู้สาว เล่นการพนัน ยาเสพติด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของสังคิต พิริยะรังสรรค์ (2549) โดยได้ทำการสรุปรูปแบบการทุจริตในสังคมที่มีความหลากหลาย เช่น การมีผลประโยชน์ทับซ้อน สถานการณ์ที่เจ้าพนักงานของรัฐมีผลได้รับผลประโยชน์ส่วนตัว และผลดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ หรือการกระทำหน้าที่โดยขาดความเที่ยงธรรม การให้และการรับสินบน การขู่เข็ญบังคับและการให้สิ่งล่อใจ การยอมรับของขวัญที่ไม่ถูกต้อง เช่น เชื้อของขบวนการค้ายาและสินบนมูลค่าสูง ใช้อำนาจของตำรวจ ทหาร และข้าราชการในทางที่ผิด ทุจริตการเลือกตั้ง ทั้งการซื้อเสียง และการทุจริตด้วยวิธีต่าง ๆ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับศาสตราจารย์ จอห์นสัน (O.E.G. Johnson, 1975) ที่ได้ระบุว่ารัฐบาลที่มีการทุจริตจะนำผลเสียมาสู่สังคมมากกว่าผลประโยชน์ที่นักการเมืองและพรรคพวกพึงจะได้รับ โดยผู้ที่ได้ผลประโยชน์จากการ

ทุจริตจะมีรูปแบบการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคที่ฟุ่มเฟือยสูง และมักลงทุนเพื่อการเมืองในครั้งถัดไป ซึ่งนำมาสู่ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ กล่าวคือ ทรัพยากรถูกโยกย้ายสู่กิจกรรมการเมือง เมื่อพรรคหนึ่งพรรคใดทำได้ จะยิ่งดึงดูดให้มีการแข่งขันกัน นำไปสู่การสูญเสียทรัพยากรที่ไม่คุ้มค่า เกิดความสูญเปล่าของการใช้ทรัพยากร ข้าราชการถูกดึงเข้าเป็นพันธมิตรกับนักการเมือง นำไปสู่การซื้อตำแหน่ง การเล่นพรรคเล่นพวก กิจกรรมทางเศรษฐกิจเบี่ยงเบนไปจากที่ควรเป็น ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นกักตักในการพัฒนาประเทศ ซึ่งจากที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่าเจ้าพนักงานของรัฐยังมีการทุจริตในรูปแบบต่างๆ โดยการอาศัยช่องโหว่ของกฎหมาย ซึ่งเป็นปัญหาที่ตัวข้าราชการเองที่ไม่ประพฤติปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบที่ควรจะเป็น

5.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบและความเสียหายที่เกิดจากการทุจริตต่อประชาชน

ประชาชนเห็นว่าการทุจริตส่งผลกระทบและความเสียหายต่อประชาชนอยู่ในระดับมาก (เฉลี่ยอยู่ที่ 3.83 คะแนน จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน) โดยประชาชนเห็นว่าการทุจริตส่งผลกระทบมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) ทำให้รัฐบาลไม่มีเงินเพียงพอในการพัฒนาประเทศ การสร้างถนน/โรงเรียน/โรงพยาบาลไม่ได้มาตรฐาน ข้าราชการ (2) ทำให้ประชาชนต้องซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค/บริการ ในราคาที่สูงขึ้น แต่ได้สินค้าที่มีคุณภาพลดลง และ (3) ทำให้ประชาชนต้องจ่ายค่าบริการสาธารณะ เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่ารถประจำทาง เป็นต้น ในอัตราที่สูงขึ้น ส่วนข้อที่ได้คะแนนน้อยที่สุด คือ ทำให้เกิดความสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติ เช่น เกิดการบุกรุกป่า น้ำเสีย เกิดมลพิษทางอากาศ ทำให้เกิดภัยธรรมชาติต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (Thai Institute of Directors: IOD) โดยผู้นำทางธุรกิจส่วนใหญ่เห็นว่าการทุจริตส่งผลกระทบต่อประเทศไทยในเรื่องการลดทอนประสิทธิภาพในการแข่งขันในภูมิภาคมากที่สุด รองลงมาเป็นเรื่องความตกต่ำทางจริยธรรมของสังคม ชื่อเสียงที่ไม่ดีของประเทศ เศรษฐกิจเติบโตช้า ระบบธรรมาภิบาลอ่อนแอ เกิดช่องว่าง/ความไม่เท่าเทียมกันด้านรายได้ระหว่างคนจนกับคนรวยมากขึ้น เกิดความเหลื่อมล้ำด้านต่าง ๆ ในสังคม (เช่น โอกาสทางการศึกษา โอกาสในการเข้าถึงการแพทย์ โอกาสในการเข้าถึงสื่อต่าง ๆ เป็นต้น) และภาคประชาสังคมมีความอ่อนแอ และผลกระทบของการทุจริตที่มีต่อธุรกิจภาคเอกชนคือทำให้ภาคเอกชนต้องเพิ่มต้นทุนในการดำเนินธุรกิจ ทำลายคุณค่าที่ดีทางสังคม นำไปสู่ความยากลำบากในการบริหารงานในการผูกขาดทางธุรกิจ ทำให้ต้องขายสินค้า/บริการในราคาที่สูงขึ้น สินค้ามีคุณภาพลดต่ำลง และผลเสียที่เกิดจากการทุจริตที่ผาสูก พงษ์ไพจิตร (2541) ได้ให้ความสำคัญและชี้ให้เห็นให้ชัดเจน คือ งบการลงทุนภาครัฐรั่วไหลสู่กระเป๋าคคนบางกลุ่ม การทำงานของเจ้าพนักงานของรัฐต่ำกว่ามาตรฐาน ภาษีอากรถูกเก็บได้ไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย ประชาชนได้รับบริการต่ำกว่ามาตรฐาน ประชาชนถูกเอารัดเอาเปรียบจากการตั้งราคาสินค้าบางประเภทแบบผูกขาด การก่อสร้างด้านสาธารณูปโภคมีมาตรฐานต่ำ และเป็นอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งจากที่กล่าวมานี้ชี้ให้เห็นว่าประชาชนมีการรับรู้ถึงผลกระทบที่ตามมาของปัญหาการทุจริต

5.5 การมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ในภาพรวมประชาชนที่พบเห็นพฤติกรรมไม่เหมาะสมหรือส่อไปในทางทุจริตมีสัดส่วนการแจ้งหน่วยงานราชการ และวางเฉยใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 30.24 โดยเหตุผลที่ประชาชนเพิกเฉยหรือไม่แจ้งเบาะแส หรือไม่ร้องเรียนการทุจริตมีหลายประการด้วยกัน โดยเหตุผลหลัก 5 อันดับแรกที่เพิกเฉย คือ (1) แจ้งเบาะแสและร้องเรียนไปก็ไม่ได้มีการตรวจสอบ หรือปรับปรุง/แก้ไขอย่างจริงจัง (2) เกรงกลัวผลกระทบต่อความไม่ปลอดภัย หรือการถูกกลั่นแกล้งจากผู้มีอำนาจ (3) ไม่ทราบช่องทางว่าจะต้องร้องเรียนหรือแจ้งเบาะแสที่ไหน/อย่างไร (4) ไม่อยากเสียเวลา เพราะพฤติกรรมดังกล่าวไม่ส่งผลกระทบ หรือส่งผลกระทบเพียงเล็กน้อยกับตนเอง และ (5) ไม่ได้ประโยชน์ หรือสิ่งจูงใจใด ๆ จากการแจ้งเบาะแสหรือร้องเรียน และเป็นที่น่าสังเกตว่ายังมีประชาชนบางกลุ่มประมาณร้อยละ 5.31 ให้เหตุผลว่าได้รับประโยชน์จากพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเจ้าพนักงานของรัฐ เช่น ลดค่าใช้จ่ายประหยัดเวลา ในการติดต่อราชการ เป็นต้น (ร้อยละ 5.31) ซึ่งสอดคล้องกับจากการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 โดยได้มีการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการพฤติกรรมการแสดงออกหลังจากได้พบเห็นหรือได้ยินพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเจ้าพนักงานของรัฐ ซึ่งพบว่า ประชาชนจะมีการบอกต่อหรือเล่าให้ผู้อื่นฟังมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาเป็นการแจ้งเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการ วางเฉยต่อพฤติกรรมที่พบเห็น

5.6 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การรับรู้การทุจริต ผลกระทบและความเสียหายที่เกิดจากการทุจริตต่อประชาชน ระหว่างภูมิภาคของประชาชน

5.6.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

ในส่วนนี้เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ระหว่างภูมิภาคของประชาชน ซึ่งจากการวิเคราะห์ด้วยสถิติ t-test และ ANOVA พบว่า ตัวแปรเพศ กลุ่มอายุ และระดับรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ไม่แตกต่างกัน ส่วนระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพการทำงาน และการมีปฏิสัมพันธ์กับสำนักงาน ป.ป.ช. ที่แตกต่างกัน มีระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้

- **ระดับการศึกษาสูงสุด** ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาโทหรือสูงกว่าจะมีระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร สูงกว่า กลุ่มประชาชนที่มีการศึกษาระดับอื่นๆ และประชาชนที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสูงกว่าระดับอนุปริญญา/ปวส. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากผู้มีการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไปจะให้ความสนใจการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางต่างๆ ที่หลากหลายมากกว่าระดับอนุปริญญา/ปวส. และมีมติดอนปลาย/ปวช. หรือต่ำกว่า และเป็นที่น่าสังเกตว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมตอนปลาย/ปวช.

หรือต่ำกว่า มีระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสูงกว่าระดับอนุปริญญา/ปวส. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับมัธยมตอนปลาย/ปวช. หรือต่ำกว่า ส่วนใหญ่เป็นผู้เข้าร่วมโครงการของสำนักงาน ป.ป.ช. จึงส่งผลให้มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารมากกว่ากลุ่มอนุปริญญา/ปวส.

- **สถานภาพการทำงาน** ประชาชนที่มีสถานภาพการทำงานต่างกัน มีระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มเจ้าพนักงานของรัฐมีระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร สูงกว่า พนักงาน/ลูกจ้างเอกชน ในขณะที่ประชาชนที่ทำงานในภาคเกษตรกรรม/รับจ้างทั่วไป นักเรียน/นิสิต/นักศึกษา มีระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสูงกว่าประชาชนที่มีทำงานเป็นพนักงาน/ลูกจ้างเอกชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่ากลุ่มพนักงาน/ลูกจ้างเอกชนมีระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารน้อยกว่ากลุ่มอื่นๆ เนื่องจากเป็นกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการกับสำนักงาน ป.ป.ช. และมองว่าเป็นสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของตน

- **การมีปฏิสัมพันธ์กับสำนักงาน ป.ป.ช.** ประชาชนที่เคยติดต่อกับสำนักงาน ป.ป.ช. มีระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร สูงกว่า ประชาชนที่ไม่เคยมาติดต่อกับสำนักงาน ป.ป.ช. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้ เนื่องจากผู้เข้าร่วมโครงการกับสำนักงาน ป.ป.ช. ได้รับข้อมูลข่าวสารจากการอบรม และรับทราบช่องทางการเข้าถึงข่าวสารได้มากกว่ากลุ่มที่ไม่เคยมาติดต่อกับสำนักงาน ป.ป.ช.

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสำนักงาน ป.ป.ช. จำแนกตามภูมิหลัง

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (n)	ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) ^{1/}	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	t/F	p-value
เพศ				-1.429	0.156
ชาย	220	3.134	0.925		
หญิง	318	3.248	0.892		
กลุ่มอายุ				1.271	0.289
15-19 ปี	73	3.365	0.915		
20-29 ปี	74	3.113	0.943		
30-39 ปี	104	3.069	1.016		
40-49 ปี	140	3.190	0.858		
50-59 ปี	111	3.259	0.839		
ตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป	36	3.299	0.850		

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (n)	ค่าคะแนน เฉลี่ย (^{1/})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	t/F	p-value
ระดับการศึกษาสูงสุด				4.7736	0.001*
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. หรือต่ำกว่า	219	3.151	0.904		
อนุปริญญา/ปวส.	43	2.799	1.024		
ปริญญาตรี	176	3.212	0.866		
ปริญญาโทและปริญญาเอก	100	3.464	0.863		
สถานภาพการทำงาน				3.728	0.005*
เจ้าพนักงานของรัฐ ^{2/}	209	3.284	0.898		
พนักงาน/ลูกจ้างเอกชน	49	2.806	0.979		
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	54	3.127	0.804		
เกษตรกร/รับจ้างทั่วไป	116	3.143	0.853		
นักเรียน/นิสิต/นักศึกษา	94	3.350	0.920		
ระดับรายได้ต่อเดือน				0.969	0.424
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	241	3.133	0.933		
10,001-20,000 บาท	111	3.177	0.927		
20,001-30,000 บาท	91	3.297	0.893		
30,001-40,000 บาท	49	3.314	0.922		
40,001 บาทขึ้นไป	46	3.310	0.703		
การมีปฏิสัมพันธ์กับสำนักงาน ป.ป.ช.					
ไม่เคยมาติดต่อกับสำนักงาน ป.ป.ช.	246	2.950	0.903	-6.059	0.000*
เคยติดต่อ/เข้าร่วมโครงการกับ สำนักงาน ป.ป.ช.	292	3.413	0.856		

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

^{1/} คะแนนการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเต็ม 5 คะแนน

^{2/} รวม ข้าราชการบำนาญ/พนักงานรัฐวิสาหกิจเกษียณอายุ

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสำนักงาน ป.ป.ช. เป็นรายคู่ จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด

ระดับการศึกษาสูงสุด	ค่าเฉลี่ย ()	มัธยมศึกษาตอน ปลาย/ปวช. หรือ ต่ำกว่า	อนุปริญญา/ ปวส.	ปริญญาตรี	ปริญญาโท และปริญญาเอก
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. หรือต่ำกว่า	3.151	1.000	0.019*	0.500	0.004*
อนุปริญญา/ปวส.	2.799		1.000	0.007*	0.000*
ปริญญาตรี	3.212			1.000	0.025*
ปริญญาโทและปริญญาเอก	3.464				1.000

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสำนักงาน ป.ป.ช. เป็นรายคู่ จำแนกตามสถานภาพการทำงาน

สถานภาพการทำงาน	ค่าเฉลี่ย ()	เจ้าพนักงาน ของรัฐ ^{1/}	พนักงาน/ ลูกจ้าง เอกชน	ประกอบ ธุรกิจส่วนตัว	เกษตรกร/รับจ้างทั่วไป	นักเรียน/นิสิต/นักศึกษา
เจ้าพนักงานของรัฐ ^{1/}	3.284	1.000	0.001*	0.250	0.173	0.553
พนักงาน/ลูกจ้างเอกชน	2.806		1.000	0.068	0.027*	0.001*
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	3.127			1.000	0.913	0.144
เกษตรกร/รับจ้างทั่วไป	3.143				1.000	0.096
นักเรียน/นิสิต/นักศึกษา	3.350					1.000

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

^{1/} รวม ข้าราชการบำนาญ/พนักงานรัฐวิสาหกิจเกษียณอายุ

5.6.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการรับรู้การทุจริต

ในส่วนนี้เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการรับรู้การทุจริต ระหว่างภูมิหลังของประชาชน ซึ่งจากการวิเคราะห์ด้วยสถิติ t-test และ ANOVA พบว่า ตัวแปรเพศ กลุ่มอายุ การศึกษาสูงสุด สถานภาพการทำงาน ระดับรายได้ต่อเดือน และการมีปฏิสัมพันธ์กับสำนักงาน ป.ป.ช. ที่แตกต่างกัน มีระดับการรับรู้การทุจริตที่ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการรับรู้การทุจริต จำแนกตามภูมิหลังของประชาชน

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (n)	ค่าคะแนน เฉลี่ย ($\bar{x}$) ^{1/}	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	t/F	p-value
เพศ				2.758	0.060
ชาย	393	3.082	0.641		
หญิง	648	2.942	0.703		
กลุ่มอายุ				1.404	0.221
15-19 ปี	155	3.019	0.708		
20-29 ปี	175	2.907	0.714		
30-39 ปี	190	3.042	0.681		
40-49 ปี	239	2.965	0.694		
50-59 ปี	198	3.003	0.646		
ตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป	84	3.184	0.552		
ระดับการศึกษาสูงสุด				0.389	0.761
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. หรือต่ำกว่า	424	2.963	0.672		
อนุปริญญา/ปวส.	84	3.005	0.726		
ปริญญาตรี	389	3.024	0.675		
ปริญญาโทและปริญญาเอก	144	3.009	0.698		
สถานภาพการทำงาน				1.641	0.133
เจ้าพนักงานของรัฐ ^{2/}	315	2.918	0.652		
พนักงาน/ลูกจ้างเอกชน	112	3.020	0.780		
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	112	3.158	0.633		
เกษตรกร/รับจ้างทั่วไป	230	3.009	0.686		
นักเรียน/นิสิต/นักศึกษา	225	2.979	0.694		
ระดับรายได้ต่อเดือน				1.037	0.394
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	524	2.984	0.670		
10,001-20,000 บาท	202	3.021	0.702		
20,001-30,000 บาท	157	2.952	0.660		
30,001-40,000 บาท	75	2.965	0.684		
40,001 บาทขึ้นไป	82	3.117	0.726		

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (n)	ค่าคะแนน เฉลี่ย (^{1/})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	t/F	p-value
การมีปฏิสัมพันธ์กับสำนักงาน ป.ป.ช.					
ไม่เคยมาติดต่อกับสำนักงาน ป.ป.ช.	612	2.993	0.690		
เคยติดต่อ/เข้าร่วมโครงการกับสำนักงาน ป.ป.ช.	429	3.011	0.669	-0.346	0.729

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

^{1/} คะแนนการรับรู้การทุจริตเต็ม 4 คะแนน

^{2/} รวม ข้าราชการบำนาญ/พนักงานรัฐวิสาหกิจเกษียณอายุ

5.6.3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบและความเสียหายที่เกิดจากการทุจริตต่อประชาชน

ในส่วนนี้เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบและความเสียหายที่เกิดจากการทุจริตต่อประชาชน ระหว่างภูมิภาคหลังของประชาชน ซึ่งจากการวิเคราะห์ด้วยสถิติ t-test และ ANOVA พบว่า ตัวแปรเพศ กลุ่มอายุ และการมีปฏิสัมพันธ์กับสำนักงาน ป.ป.ช. ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบและความเสียหายที่เกิดจากการทุจริตต่อประชาชนที่ไม่แตกต่างกัน ส่วนระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพการทำงาน และระดับรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบและความเสียหายที่เกิดจากการทุจริตต่อประชาชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้

- **ระดับการศึกษาสูงสุด** ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบและความเสียหายที่เกิดจากการทุจริตต่อประชาชน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. หรือต่ำกว่า มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบและความเสียหายที่เกิดจากการทุจริตต่อประชาชน น้อยกว่า กลุ่มประชาชนที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. ปริญญาตรี ปริญญาโทและปริญญาเอก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (รายละเอียดดังตารางที่ 4.27) แม้ว่ากลุ่มประชาชนมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. หรือต่ำกว่า จะมีการรับรู้การทุจริตอยู่ในระดับมาก แต่ก็ยังไม่เข้าใจถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการทุจริต เช่น ทำให้เกิดความสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติ (การบุกรุกป่า น้ำเสีย เกิดมลพิษทางอากาศ และทำให้เกิดภัยธรรมชาติต่างๆ) การได้รับการบริการจากเจ้าพนักงานของรัฐที่ไม่เท่าเทียมกัน เกิดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการสาธารณะ เป็นต้น ส่วนกลุ่มประชาชนที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. ปริญญาตรี ปริญญาโทและปริญญาเอก มีการรับรู้การทุจริตน้อย แต่กลับมีเข้าใจถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการทุจริต แสดงให้เห็นว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. หรือต่ำกว่า ยังไม่มีความตระหนักต่อผลกระทบที่เกิดจากการทุจริต ดังนั้นควรให้ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากการทุจริตทั้งที่ส่งผลโดยตรงกับตัวประชาชนเอง และส่งผลกระทบต่อระดับประเทศ

● **สถานภาพการทำงาน** ประชาชนที่มีสถานภาพการทำงานต่างกัน มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบและความเสียหายที่เกิดจากการทุจริตต่อประชาชน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มประชาชนที่ทำงานเป็นผู้ประกอบธุรกิจมีระดับความคิดเห็นผลกระทบและความเสียหายที่เกิดจากการทุจริตต่อประชาชน สูงกว่า ประชาชนที่ทำงานกลุ่มอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (รายละเอียดดังตารางที่ 4.28) เนื่องจากการประกอบธุรกิจเป็นการดำเนินการตามกลไกตลาดที่อาศัยระบบเศรษฐกิจแบบเสรี แต่หากมีการแทรกแซงจากภาครัฐ มีการทุจริตจากการดำเนินงาน จะทำให้ระบบเศรษฐกิจเกิดการผูกขาด บิดเบือนจากที่ควรจะเป็น ซึ่งทำให้กลุ่มประชาชนที่ประกอบธุรกิจส่วนตัวได้รับผลกระทบโดยตรง เช่น มีต้นทุนในการประกอบธุรกิจเพิ่มขึ้น และต้องจ่ายภาษีที่เพิ่มขึ้น จึงทำให้มีการรับรู้ผลกระทบและความเสียหายที่เกิดจากการทุจริตมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ

● **ระดับรายได้ต่อเดือน** ประชาชนที่มีระดับรายได้ต่างกัน มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบและความเสียหายที่เกิดจากการทุจริตต่อประชาชน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบและความเสียหายที่เกิดจากการทุจริตต่อประชาชน น้อยกว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 20,001-30,000 บาท และกลุ่มที่มีรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 40,001 บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (รายละเอียดดังตารางที่ 4.29) แม้ว่ากลุ่มประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท จะมีการรับรู้การทุจริตอยู่ในระดับมาก แต่ก็ยังไม่เข้าใจถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการทุจริต เช่น ทำให้เกิดความสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติ (การบุกรุกป่า น้ำเสีย เกิดมลพิษทางอากาศ และทำให้เกิดภัยธรรมชาติต่างๆ) การได้รับการบริการจากเจ้าพนักงานของรัฐที่ไม่เท่าเทียมกัน เกิดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการสาธารณะ เป็นต้น ส่วนกลุ่มประชาชนที่มีระดับรายได้ที่สูงซึ่งมีการรับรู้การทุจริตน้อยกว่ากลุ่มประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท แต่กลับมีความเข้าใจถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการทุจริต แสดงให้เห็นว่าประชาชนที่มีรายได้ต่ำยังไม่มีความตระหนักต่อผลกระทบที่เกิดจากการทุจริต เนื่องจากกลุ่มดังกล่าว อาจจะไม่ทราบว่าการทุจริตส่งผลกระทบโดยตรงต่อตนเอง เช่น การเสียภาษีในรูปแบบของการซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค/บริการสาธารณะ เป็นต้น

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของผลกระทบและความเสียหายที่เกิดจากการทุจริตต่อประชาชน จำแนกตามภูมิหลังของประชาชน

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (n)	ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ^{1/}	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	t/F	p-value
เพศ				0.481	0.630
ชาย	393	3.847	1.587		
หญิง	648	3.816	1.752		

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (n)	ค่าคะแนน เฉลี่ย ($\bar{x}$) ^{1/}	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	t/F	p-value
กลุ่มอายุ				1.401	0.221
15-19 ปี	155	3.852	1.021		
20-29 ปี	175	3.812	1.006		
30-39 ปี	190	3.940	0.944		
40-49 ปี	239	3.775	0.952		
50-59 ปี	198	3.861	0.848		
ตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป	84	3.634	1.128		
ระดับการศึกษาสูงสุด				8.460	0.000*
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. หรือต่ำกว่า	424	3.654	1.051		
อนุปริญญา/ปวส.	84	3.980	0.801		
ปริญญาตรี	389	3.909	0.897		
ปริญญาโทและปริญญาเอก	144	4.032	0.907		
สถานภาพการทำงาน				3.483	0.008*
เจ้าพนักงานของรัฐ ^{2/}	315	3.833	0.951		
พนักงาน/ลูกจ้างเอกชน	112	3.784	0.899		
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	112	4.074	0.885		
เกษตรกร/รับจ้างทั่วไป	230	3.680	0.937		
นักเรียน/นิสิต/นักศึกษา	225	3.878	1.017		
ระดับรายได้ต่อเดือน				2.556	0.037*
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	524	3.737	0.981		
10,001-20,000 บาท	202	3.878	0.913		
20,001-30,000 บาท	157	3.927	0.885		
30,001-40,000 บาท	75	3.958	0.968		
40,001 บาทขึ้นไป	82	3.981	1.118		

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของผลกระทบและความเสียหายที่เกิดจากการทุจริตต่อประชาชน
จำแนกตามภูมิหลังของประชาชน (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (n)	ค่าคะแนน เฉลี่ย ()	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	t/F	p-value
การมีปฏิสัมพันธ์กับสำนักงาน ป.ป.ช.					
ไม่เคยมาติดต่อกับสำนักงาน ป.ป.ช.	612	3.822	1.006	-0.238	0.812
เคยติดต่อ/เข้าร่วมโครงการกับสำนักงาน ป.ป.ช.	429	3.836	0.911		

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

^{1/} คะแนนการรับรู้ผลกระทบและความเสียหายที่เกิดจากการทุจริตต่อประชาชน เต็ม 5 คะแนน

^{2/} รวม ข้าราชการบำนาญ/พนักงานรัฐวิสาหกิจเกษียณอายุ

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของผลกระทบและความเสียหายที่เกิดจากการทุจริตต่อประชาชน
เป็นรายคู่ จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด

ระดับการศึกษาสูงสุด	ค่าเฉลี่ย ()	มัธยมศึกษา ตอนปลาย/ ปวช. หรือ ต่ำกว่า	อนุปริญญา/ ปวส.	ปริญญาตรี	ปริญญา โทและ ปริญญาเอก
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. หรือต่ำกว่า	3.654	1.000	0.004*	0.000*	0.000*
อนุปริญญา/ปวส.	3.980		1.000	0.538	0.692
ปริญญาตรี	3.909			1.000	0.188
ปริญญาโทและปริญญาเอก	4.032				1.000

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของผลกระทบและความเสียหายที่เกิดจากการทุจริตต่อประชาชน
เป็นรายคู่ จำแนกตามสถานภาพการทำงาน

สถานภาพการทำงาน	ค่าเฉลี่ย ()	เจ้าพนักงาน ของรัฐ ^{1/}	พนักงาน/ ลูกจ้าง เอกชน	ประกอบ ธุรกิจส่วนตัว	เกษตรกร/ รับจ้างทั่วไป	นักเรียน/ นิสิต/ นักศึกษา
เจ้าพนักงานของรัฐ ^{1/}	3.833	1.000	0.645	0.021*	0.065	0.584
พนักงาน/ลูกจ้างเอกชน	3.784		1.000	0.023*	0.341	0.394
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	4.074			1.000	0.000*	0.075
เกษตรกร/รับจ้างทั่วไป	3.680				1.000	0.027*
นักเรียน/นิสิต/นักศึกษา	3.878					1.000

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

^{1/} รวม ข้าราชการบำนาญ/พนักงานรัฐวิสาหกิจเกษียณอายุ

ตารางที่ 8 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของผลกระทบและความเสียหายที่เกิดจากการทุจริตต่อประชาชน
เป็นรายคู่จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	ค่าเฉลี่ย ()	น้อยกว่า หรือเท่ากับ 10,000 บาท	10,001- 20,000 บาท	20,001- 30,000 บาท	30,001- 40,000 บาท	40,001 บาทขึ้นไป
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	3.737	1.000	0.080	0.031*	0.064	0.034*
10,001-20,000 บาท	3.878		1.000	0.629	0.538	0.414
20,001-30,000 บาท	3.927			1.000	0.820	0.683
30,001-40,000 บาท	3.958				1.000	0.883
40,001 บาทขึ้นไป	3.981					1.000

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6. อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การรับรู้การทุจริต ผลกระทบและความเสียหายที่เกิดจากการทุจริตต่อประชาชน สามารถนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

6.1 การรับรู้สิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของสำนักงานป.ป.ช.

จากผลการศึกษาที่พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 52.64) มีการรับรู้หรือรับทราบว่าตนเองมีสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสำนักงาน ป.ป.ช. ในขณะที่อีกร้อยละ 47.36 ยังไม่ทราบว่าตัวเองมีสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสำนักงาน ป.ป.ช. โดยประมาณ 2 ใน 3 ของประชาชนที่เคยติดต่อ/เข้าร่วมโครงการกับสำนักงาน ป.ป.ช. มีการรับรู้หรือรับทราบว่าตนเองมีสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสำนักงาน ป.ป.ช. (ร้อยละ 69.23) ในขณะที่กลุ่มประชาชนที่ไม่เคยติดต่อ/เข้าร่วมโครงการกับสำนักงาน ป.ป.ช. มีการรับรู้หรือรับทราบว่าตนเองมีสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสำนักงาน ป.ป.ช. เพียงร้อยละ 41.01 และประชาชนมีความเข้าใจถึงการมีสิทธิในการร้องเรียนเจ้าพนักงานของรัฐที่ใช้อำนาจในทางมิชอบหรือกระทำความผิดต่อหน้าที่ และมีสิทธิในการคุ้มครองจากหน่วยงานรัฐ แต่อย่างไรก็ตามประชาชนยังไม่เข้าใจและยังไม่ทราบถึงสิทธิการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และช่องทางการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และประมาณ 1 ใน 3 ประชาชนมีเข้าใจถึงการมีสิทธิในการคัดค้านการเปิดเผยข้อมูลซึ่งสอดคล้องกับรายงานการศึกษาวิชาการของสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ

(สสร.) ที่พบว่า ประชาชนยังไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้โดยสะดวกรวดเร็วตามระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่เปลี่ยนแปลงไป ข้อมูลข่าวสารที่ให้เปิดเผยได้เป็นการทั่วไปยังไม่ตอบสนองความต้องการของประชาชนเท่าที่ควร และยังขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่และหน่วยงานของรัฐเป็นหลัก ไม่รองรับกับทบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่ต้องการให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้โดยสะดวก

ทั้งนี้ จากการศึกษายังพบว่า ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสำนักงาน ป.ป.ช. เฉลี่ยอยู่ที่ 3.20 คะแนน จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน อยู่ในระดับ “ปานกลาง” โดยกลุ่มประชาชนที่เคยติดต่อ/เข้าร่วมโครงการกับสำนักงาน ป.ป.ช. มีระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 3.41 คะแนน อยู่ในระดับ “มาก” และประชาชนที่ไม่เคยติดต่อ/เข้าร่วมโครงการกับสำนักงาน ป.ป.ช. มีระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเฉลี่ยอยู่ที่ 2.95 คะแนน อยู่ในระดับ “ปานกลาง” ซึ่งสอดคล้องกับการสำรวจความพึงพอใจและความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการดำเนินงานของสำนักงาน ป.ป.ช. ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ที่พบว่า ประชาชนที่เคยติดต่อกับสำนักงาน ป.ป.ช. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสำนักงาน ป.ป.ช. สูงกว่า ประชาชนทั่วไปที่ไม่เคยมีติดต่อกับสำนักงาน ป.ป.ช. โดยกลุ่มนี้จำนวนมากกว่าครึ่งหนึ่งมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสำนักงาน ป.ป.ช. จากโทรทัศน์เป็นหลัก รองลงมาเป็นเว็บไซต์ของราชการ วิทยุ คำบอกเล่า ตามลำดับ

สำหรับการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของสำนักงาน ป.ป.ช. ซึ่งจากผลการศึกษาในครั้งนี้พบว่ากลุ่มประชาชนที่เคยติดต่อกับสำนักงาน ป.ป.ช. มีสัดส่วนการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของสำนักงาน ป.ป.ช. สูงกว่าประชาชนที่ไม่เคยติดต่อกับสำนักงาน ป.ป.ช. โดยช่องทางในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสำนักงาน ป.ป.ช. ในภาพรวม ประชาชนประมาณครึ่งหนึ่งมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสำนักงาน ป.ป.ช. ผ่านการเข้าร่วมกิจกรรม/โครงการมากที่สุด รองลงมาเป็น สื่อโทรทัศน์/วิทยุ สังคมออนไลน์ (Social media) เช่น Facebook Twitter Line และอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับการสำรวจความพึงพอใจและความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการดำเนินงานของสำนักงาน ป.ป.ช. ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ที่พบว่า ประชาชนทั่วไปมากกว่าครึ่งหนึ่งมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสำนักงาน ป.ป.ช. จากโทรทัศน์เป็นหลัก รองลงมาเป็นเว็บไซต์ของราชการ วิทยุ คำบอกเล่า ตามลำดับ

6.2 การรับรู้การทุจริตของประชาชน

จากผลการศึกษาพบว่าประชาชนมีระดับรับรู้การทุจริตหรือเหตุการณ์หรือพฤติกรรมของเจ้าพนักงานของรัฐ เฉลี่ยอยู่ที่ 3.71 คะแนน จากคะแนนเต็ม 4 คะแนน อยู่ในระดับ “เป็นประจํา” และจากประสบการณ์ตรงของประชาชนในรอบ 3 ปีที่ผ่านมาเกี่ยวกับการกระทำการทุจริตของเจ้าพนักงานของรัฐ พบว่า ประมาณ 1 ใน 3 ของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมดเคยได้ยื่นการกระทำการทุจริตของเจ้าพนักงานของรัฐหรือเกิดกับคนใกล้ชิด และเคยประสบปัญหาหรือเหตุการณ์การทุจริตของเจ้าพนักงานของรัฐจากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองโดยประชาชนเคยรับเงินจากหัวคะแนน หรือจากผู้สมัครรับเลือกตั้ง สส./นายก อบต./กำนัน /ผู้ใหญ่บ้าน รองลงมาเป็นการถูกตำราวจ

เรียกรับสินบน และจ่ายสินบนให้กับตำรวจ เมื่อทำผิดกฎหมาย เคยเสนอจ่ายเงินพิเศษ ให้รางวัลแก่พนักงานของรัฐ เพื่อให้ได้รับการบริการที่รวดเร็วมากขึ้น แม้ว่าเจ้าพนักงานของรัฐจะไม่เรียกร้องข้อก็ตาม ถูกเรียกรับเงิน/สิ่งตอบแทนในการรับบริการเกี่ยวกับการโอน ซื้อขายที่ดิน และอื่นๆ และถูกผู้บริหารโรงเรียนเรียกรับเงินเพื่อเข้าเรียนในสถานศึกษา (แป๊ะเจี๊ยะ) ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ที่พบว่า ประชาชนมีการรับรู้พฤติกรรมด้านลบของข้าราชการทั้งในรูปแบบที่ประสบด้วยตนเอง รับรู้จากบุคคลอื่นบอกเล่ามา และจากสื่อสิ่งพิมพ์ อินเทอร์เน็ต สื่อมวลชน โดยประมาณ 1 ใน 3 ของประชาชนก็ยังมี การรับรู้พฤติกรรมด้านลบของข้าราชการ เช่น ความเป็นกลางทางการเมือง การใช้ทรัพย์สินทางราชการเพื่อประโยชน์ส่วนตน การรับสินบน เงินใต้โต๊ะ การใช้อิทธิพลในการอนุมัติ อนุญาต การจัดซื้อจัดจ้าง การวิ่งเต้นหาเส้นสายหาเพื่อโยกย้าย/เลื่อนตำแหน่ง และการละเมิดศีลธรรม ขู้สาว เล่นการพนัน ยาเสพติด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของสังคีต พิริยะรังสรรค์ (2549) โดยได้ทำการสรุปรูปแบบการทุจริตในสังคมที่มีความหลากหลาย เช่น การมีผลประโยชน์ทับซ้อน สถานการณ์ที่เจ้าพนักงานของรัฐมีผลได้รับผลประโยชน์ส่วนตัว และผลดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ หรือ การกระทำหน้าที่โดยขาดความเที่ยงธรรม การให้และการรับสินบน การขู่เข็ญบังคับและการให้สิ่งล่อใจ การยอมรับของขวัญที่ไม่ถูกต้อง เช่น เชื้อของขวัญมูลค่าสูงและสินบนมูลค่าสูง ใช้อำนาจของตำรวจ ทหาร และข้าราชการในทางที่ผิด ทุจริตการเลือกตั้ง ทั้งการซื้อเสียง และการทุจริตด้วยวิธีต่างๆ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับศาสตราจารย์ จอห์นสัน (O.E.G. Johnson, 1975) ที่ได้ระบุว่ารัฐบาลที่มีการทุจริตจะนำผลเสียมาสู่สังคมมากกว่าผลประโยชน์ที่นักการเมืองและพรรคพวกพึงจะได้รับ โดยผู้ที่ได้ผลประโยชน์จากการทุจริตจะมีรูปแบบการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคที่ฟุ่มเฟือยสูง และมักลงทุนเพื่อการเมืองในครั้งถัดไป ซึ่งนำมาสู่ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ กล่าวคือ ทรัพยากรถูกโยกย้ายสู่กิจกรรมการเมือง เมื่อพรรคหนึ่งพรรคใดทำได้ จะยิ่งดึงดูดให้มีการแข่งขันกัน นำไปสู่การสูญเสียทรัพยากรที่ไม่คุ้มค่า เกิดความสูญเสียของการใช้ทรัพยากร ข้าราชการถูกดึงเข้าเป็นพันธมิตรกับนักการเมือง นำไปสู่การซื้อตำแหน่ง การเล่นพรรคเล่นพวก กิจกรรมทางเศรษฐกิจเบี่ยงเบนไปจากที่ควรเป็น ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นกักตักในการพัฒนาประเทศ ซึ่งจากที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่าเจ้าพนักงานของรัฐยังมีการทุจริตในรูปแบบต่างๆ โดยการอาศัยช่องโหว่ของกฎหมาย ซึ่งเป็นปัญหาที่ตัวข้าราชการเองที่ไม่ประพฤติปฏิบัติ ตามจรรยาข้าราชการที่ควรจะเป็น ในขณะที่เดียวกันประชาชนบางส่วนของการจ่ายเงินพิเศษให้กับเจ้าพนักงานของรัฐ เพื่อต้องการความรวดเร็ว ซึ่งถือได้ว่าเป็นเรื่องที่น่ากังวลอย่างยิ่งในสังคมไทย และเมื่อสังคมไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย/ระเบียบ และมีวัฒนธรรมที่ผิดเพี้ยนไปจากที่ควรจะเป็น ก็จะกลายเป็นวัฒนธรรมการให้สินบน ซึ่งจะแก้ปัญหาดูได้ยากขึ้น

6.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบและความเสียหายที่เกิดจากการทุจริต

จากผลการศึกษาในภาพรวมประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบและความเสียหายที่เกิดจากการทุจริตเฉลี่ยอยู่ที่ 3.83 คะแนน อยู่ในระดับ “มาก” เมื่อเปรียบเทียบกับระหว่างกลุ่มประชาชน

ที่ไม่เคยและเคยติดต่อกับสำนักงาน ป.ป.ช. จะเห็นได้ว่ามีความคิดเห็นใกล้เคียงกับ คือ ได้คะแนนอยู่ระหว่าง 3.82-3.84 คะแนน ซึ่งสอดคล้องกับจากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชนชาวไทย ปี 2554 ที่พบว่าประชาชนมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพอยู่ในระดับมาก และจากผลการศึกษาในครั้งนี้ประชาชนเห็นว่าการกระทำการทุจริตทำให้รัฐบาลไม่มีเงินเพียงพอในการพัฒนาประเทศ การสร้างถนน/โรงเรียน/โรงพยาบาล ทำให้ไม่ได้มาตรฐาน ขำรุ้งง่ายมากที่สุด รองลงมาทำให้ประชาชนต้องซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค/บริการในราคาที่สูงขึ้น และได้สินค้าที่มีคุณภาพลดลง และทำให้ท่านต้องจ่ายค่าบริการสาธารณะ เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่ารถประจำทาง เป็นต้น ในอัตราที่สูงขึ้น ส่วนข้อที่ได้คะแนนน้อยที่สุด คือ ทำให้เกิดความสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติ เช่น เกิดการบุกรุกป่า น้ำเสีย เกิดมลพิษทางอากาศ ทำให้เกิดภัยธรรมชาติต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (Thai Institute of Directors: IOD) โดยผู้นำทางธุรกิจส่วนใหญ่เห็นว่าการทุจริตส่งผลกระทบต่อประเทศไทยในเรื่องการลดทอนประสิทธิภาพในการแข่งขันในภูมิภาคมากที่สุด รองลงมาเป็นเรื่องความตกต่ำทางจริยธรรมของสังคม ข้อเสียที่ไม่ดีของประเทศ เศรษฐกิจเติบโตช้า ระบบธรรมาภิบาลอ่อนแอ เกิดช่องว่าง/ความไม่เท่าเทียมกันด้านรายได้ระหว่างคนจนกับคนรวยมากขึ้น เกิดความเหลื่อมล้ำด้านต่าง ๆ ในสังคม (เช่น โอกาสทางการศึกษา โอกาสในการเข้าถึงการแพทย์ โอกาสในการเข้าถึงสื่อต่าง ๆ เป็นต้น) และภาคประชาสังคมมีความอ่อนแอ และผลกระทบของการทุจริตที่มีต่อธุรกิจภาคเอกชนคือทำให้ภาคเอกชนต้องเพิ่มต้นทุนในการดำเนินธุรกิจ ทำลายคุณค่าที่ดีทางสังคม นำไปสู่ความยากลำบากในการบริหารงานในการผูกขาดทางธุรกิจ ทำให้ต้องขายสินค้า/บริการในราคาที่สูงขึ้น สินค้ามีคุณภาพลดต่ำลง และผลเสียที่เกิดจากการทุจริตที่ผาสูกพงษ์ไพจิตร (2541) ได้ให้ความสำคัญและชี้ให้เห็นให้ชัดเจน คือ งบประมาณภาครัฐรั่วไหลสู่กระเป๋าคคนบางกลุ่ม การทำงานของเจ้าพนักงานของรัฐต่ำกว่ามาตรฐาน ภาษีอากรถูกเก็บได้ไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย ประชาชนได้รับบริการต่ำกว่ามาตรฐาน ประชาชนถูกเอาเปรียบจากการตั้งราคาสินค้าบางประเภทแบบผูกขาด การก่อสร้างด้านสาธารณูปโภคมีมาตรฐานต่ำ และเป็นอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งจากที่กล่าวมานี้ชี้ให้เห็นว่าประชาชนมีการรับรู้ถึงผลกระทบที่ตามมาของปัญหาการทุจริต

6.4 การมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

จากผลการศึกษาการสำรวจการดำเนินการของประชาชนเมื่อพบเห็นเจ้าพนักงานของรัฐที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมหรือส่อไปในทางทุจริต พบว่า ในภาพรวมประชาชนที่พบเห็นพฤติกรรมไม่เหมาะสมหรือส่อไปในทางทุจริต จะมีสัดส่วนการแจ้งหน่วยงานราชการ และวางแผนใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 30.24 ซึ่งสอดคล้องกับจากการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 โดยได้มีการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการพฤติกรรมแสดงออกหลังจากได้พบเห็นหรือได้ยินพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเจ้าพนักงานของรัฐ ซึ่งพบว่า ประชาชนจะมีการบอกต่อหรือเล่าให้ผู้อื่นฟังมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาเป็นการแจ้งเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการ วางแผนต่อพฤติกรรมที่พบเห็น และสอดคล้องกับผลการศึกษาของเสาวณีย์ ทิพ

อุตสาหกรรม (2561: 162-163) ประมาณ 2 ใน 3 ของประชาชนที่พบเห็นพฤติกรรมไม่เหมาะสมหรือ
ส่อไปในทางทุจริตจะเล่าเหตุการณ์ให้เพื่อนหรือญาติฟัง และประมาณ 1 ใน 3 มีการแจ้งหน่วยงาน
ราชการ และวางแผน โดยประชาชนให้เหตุผลของการไม่แจ้งเบาะแสดต่อหน่วยงานว่าหากมีการแจ้ง
เบาะแสดหรือแจ้งความจะเป็นภัยกับตนเอง เนื่องจากบางพื้นที่มีกลุ่มผู้มีอิทธิพล ซึ่งจะไม่เป็นผลดีกับ
ตนเองและเป็นการเสียเวลาในการแจ้งหรือร้องเรียนหน่วยงาน ในขณะที่เดียวกับประชาชนบางส่วนก็มี
การสมยอมในการจ่ายเงินเพื่อแลกกับความสะอาดสบาย

6.5 ผลการเปรียบเทียบระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ระดับการรับรู้การทุจริต ผลกระทบ และความเสียหายที่เกิดจากการทุจริตต่อประชาชน กับข้อมูลภูมิหลังของประชาชน

จากผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับ
สิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การรับรู้การทุจริต ผลกระทบและความ
เสียหายที่เกิดจากการทุจริตต่อประชาชน ระหว่างข้อมูลภูมิหลังของประชาชน พบว่า ข้อมูลภูมิหลัง
ของประชาชนที่มีระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบและความเสียหาย
ที่เกิดจากการทุจริตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ การมีปฏิสัมพันธ์กับ
สำนักงาน ป.ป.ช. ระดับการศึกษา สถานภาพการทำงาน และระดับรายได้ต่อเดือน ซึ่งสอดคล้องกับ
การศึกษาของ สมฤทัย โทนสูงเนิน (2554) พบว่า อาชีพ และระดับการศึกษาของประชาชนมีความ
สัมพันธ์กับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ในขณะที่เพศไม่มีความสัมพันธ์
กับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย (สมฤทัย โทนสูงเนิน: 2554 และ กิตติ
ยา จารวิจิตร: 2550) โดยประชาชนที่เคยติดต่อกับสำนักงาน ป.ป.ช.มีระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร สูง
กว่า ประชาชนที่ไม่เคยมาติดต่อกับสำนักงาน ป.ป.ช. ทั้งนี้ เนื่องจากผู้เข้าร่วมโครงการกับสำนักงาน
ป.ป.ช. ได้รับข้อมูลข่าวสารจากการอบรม และรับทราบช่องทางในการเข้าถึงข่าวสารได้มากกว่ากลุ่มที่ไม่
เคยมาติดต่อกับสำนักงาน ป.ป.ช. ในขณะที่ประชาชนที่มีการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่า จะมีระดับการ
รับรู้ข้อมูลข่าวสาร สูงกว่า กลุ่มประชาชนที่มีการศึกษาระดับอื่นๆ แต่อย่างไรก็ตามจากผลการศึกษา
ยังเป็นที่น่าสังเกตว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมตอนปลาย/ปวช. หรือต่ำกว่า มีระดับการรับ
รู้ข้อมูลข่าวสารสูงกว่าระดับอนุปริญญา/ปวส. ทั้งนี้ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับมัธยม
ตอนปลาย/ปวช. หรือต่ำกว่า ส่วนใหญ่เป็นผู้เข้าร่วมโครงการของสำนักงาน ป.ป.ช. จึงส่งผลให้มีการ
รับรู้ข้อมูลข่าวสารมากกว่ากลุ่มอนุปริญญา/ปวส. นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มพนักงาน/ลูกจ้างเอกชนมี
ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ เนื่องจากเป็นกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการกับสำนักงาน
ป.ป.ช. และมองว่าเป็นสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของตน

ในส่วนผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบและความเสียหายที่เกิดจาก
การทุจริตต่อประชาชน ระหว่างภูมิหลังของประชาชน ที่พบว่า ตัวแปรเพศ กลุ่มอายุ และการมีปฏิ
สัมพันธ์กับสำนักงาน ป.ป.ช. ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบและความเสียหายที่เกิด
จากการทุจริตต่อประชาชนที่ไม่แตกต่างกัน ส่วนระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพการทำงาน และระดับ

รายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบและความเสียหายที่เกิดจากการทุจริตต่อประชาชนแตกต่างกัน โดยประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. หรือต่ำกว่า มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบและความเสียหายที่เกิดจากการทุจริตต่อประชาชน น้อยกว่า กลุ่มประชาชนที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. ปริญญาตรี ปริญญาโทและปริญญาเอก ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตกลุ่มประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. หรือต่ำกว่า จะมีการรับรู้การทุจริตอยู่ในระดับมาก แต่ก็ยังไม่เข้าใจถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการทุจริต เช่น ทำให้เกิดความสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติ (การบุกรุกป่า น้ำเสีย เกิดมลพิษทางอากาศ และทำให้เกิดภัยธรรมชาติต่างๆ) การได้รับการบริการจากเจ้าพนักงานของรัฐที่ไม่เท่าเทียมกัน เกิดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการสาธารณะ เป็นต้น ส่วนกลุ่มประชาชนที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. ปริญญาตรี ปริญญาโทและปริญญาเอก มีการรับรู้การทุจริตน้อย แต่กลับมีเข้าใจถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการทุจริต แสดงให้เห็นว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. หรือต่ำกว่า ยังไม่มีความตระหนักต่อผลกระทบที่เกิดจากการทุจริต ดังนั้นควรให้ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากการทุจริตทั้งที่ส่งผลโดยตรงกับตัวประชาชนเอง และส่งผลต่อระดับประเทศ

นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่ากลุ่มประชาชนที่ทำงานเป็นผู้ประกอบธุรกิจมีระดับความคิดเห็นผลกระทบและความเสียหายที่เกิดจากการทุจริตต่อประชาชน สูงกว่า ประชาชนที่ทำงานกลุ่มอื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องจากการประกอบธุรกิจเป็นการดำเนินการตามกลไกตลาดที่อาศัยระบบเศรษฐกิจแบบเสรี แต่หากมีการแทรกแซงจากภาครัฐ มีการทุจริตจากการดำเนินงาน จะทำให้ระบบเศรษฐกิจเกิดการผูกขาด บิดเบือนจากที่ควรจะเป็น ซึ่งทำให้กลุ่มประชาชนที่ประกอบธุรกิจส่วนตัวได้รับผลกระทบโดยตรง เช่น มีต้นทุนในการประกอบธุรกิจเพิ่มขึ้น และต้องจ่ายภาษีที่เพิ่มขึ้น จึงทำให้มีการรับรู้ผลกระทบและความเสียหายที่เกิดจากการทุจริตมากกว่ากลุ่มอื่นๆ และเมื่อพิจารณาถึงระดับรายได้ต่อเดือนต่างกัน ยังพบว่ากลุ่มประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบและความเสียหายที่เกิดจากการทุจริตต่อประชาชน น้อยกว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 20,001-30,000 บาท และกลุ่มที่มีรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 40,001 บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (รายละเอียดดังตารางที่ 4.32) แม้ว่ากลุ่มประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท จะมีการรับรู้การทุจริตอยู่ในระดับมาก แต่ก็ยังไม่เข้าใจถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการทุจริต เช่น ทำให้เกิดความสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติ (การบุกรุกป่า น้ำเสีย เกิดมลพิษทางอากาศ และทำให้เกิดภัยธรรมชาติต่างๆ) การได้รับการบริการจากเจ้าพนักงานของรัฐที่ไม่เท่าเทียมกัน เกิดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการสาธารณะ เป็นต้น ส่วนกลุ่มประชาชนที่มีระดับรายได้ที่สูงซึ่งมีการรับรู้การทุจริตน้อยกว่ากลุ่มประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท แต่กลับมีความเข้าใจถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการทุจริต แสดงให้เห็นว่าประชาชนที่มีรายได้ต่ำยังไม่มี ความตระหนักต่อผลกระทบที่เกิดจากการทุจริต เนื่องจากกลุ่มดังกล่าว อาจจะยังไม่ทราบว่าการทุจริตส่งผลกระทบโดยตรงต่อตนเอง เช่น การเสียภาษีในรูปแบบของการซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค/บริการสาธารณะ เป็นต้น

6. ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

(1) ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ออกระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการเปิดเผย พ.ศ. 2561 ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 19 กันยายน 2561 และสำนักงาน ป.ป.ช. ได้มีการประกาศ เรื่อง กำหนดศูนย์ข้อมูลข่าวสารตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตว่าด้วยการเปิดเผยและการเผยแพร่เอกสารและข้อมูล โดยกำหนดให้สำนักบริหารงานกลางทำหน้าที่เป็นศูนย์ข้อมูลข่าวสารตามระเบียบดังกล่าว และมอบหมายให้หน่วยงานในสังกัดจัดแยกประเภทเอกสารและข้อมูลที่อยู่ในความครอบครองเผยแพร่ในราชกิจจานุเบกษา สถานที่ของหน่วยงานที่ตั้ง เว็บไซต์ของหน่วยงาน แต่อย่างไรก็ตามจากผลการสำรวจพบว่าประชาชนร้อยละ 47.36 ยังไม่รับรู้หรือรับทราบว่าตนเองมีสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และร้อยละ 48.32 ไม่เข้าถึงข้อมูลข่าวสารของสำนักงาน ป.ป.ช. ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนเกิดการรับรู้ว่าตนเองมีสิทธิในการรับรู้ และสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของสำนักงาน ป.ป.ช. ตามที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารราชการ และระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการเปิดเผย และการเผยแพร่เอกสารและข้อมูล พ.ศ. 2561 ควรเร่งประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ถึงสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และช่องทางการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของสำนักงาน ป.ป.ช. ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ และเพิ่มช่องทางในการสื่อสารที่เหมาะสมกับประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย เช่น สื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook Twitter Line Youtube ฯลฯ หอกระจายข่าว วิทยุโทรทัศน์ และการนำเสนอโดยสื่อมวลชน เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นข่าวสารที่ประชาชนกำลังให้ความสนใจ

(2) จากผลการศึกษาที่พบว่าประชาชนที่เคยมีติดต่อกับสำนักงาน ป.ป.ช. มีการรับรู้หรือรับทราบว่าตนเองมีสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสำนักงาน ป.ป.ช. (ร้อยละ 69.23) ในขณะที่กลุ่มประชาชนที่ไม่เคยติดต่อกับสำนักงาน ป.ป.ช. มีการรับรู้หรือรับทราบว่าตนเองมีสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสำนักงาน ป.ป.ช. เพียงร้อยละ 41.01 และส่วนใหญ่มีความเข้าใจถึงการมีสิทธิในการร้องเรียนเจ้าพนักงานของรัฐที่ใช้อำนาจในทางมิชอบหรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่และมีสิทธิได้รับการคุ้มครองจากหน่วยงานรัฐ แต่อย่างไรก็ตามประชาชนยังไม่เข้าใจและยังไม่ทราบถึงสิทธิการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และช่องทางการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และประมาณ 1 ใน 3 ประชาชนมีความเข้าใจถึงการมีสิทธิในการคัดค้านการเปิดเผยข้อมูลของสำนักงาน ป.ป.ช. ดังนั้น สำนักงาน ป.ป.ช. ควรมีโครงการอบรมส่งเสริมการให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิการรับรู้ข้อมูลข่าวสารตามกฎหมาย ช่องทางข้อมูลข่าวสารของสำนักงาน ป.ป.ช. ช่องทางการแจ้งเบาะแส นอกจากนี้ ผลการสำรวจพบว่าประชาชนประมาณร้อยละ 10 ยังไม่ทราบถึงผลกระทบที่เกิดจากทุจริตในทางอ้อม เช่น ผลที่เกิดจากการทุจริตทำให้เกิดความสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติ การบุกรุกป่า น้ำเสีย เกิดมลพิษทางอากาศ ทำให้ได้รับความไม่เท่าเทียมกันจากการให้บริการจากเจ้าพนักงานของรัฐ เป็นต้น ดังนั้น ควรให้ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบและความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการทุจริตทั้งทางตรง และทางอ้อม เพื่อให้ประชาชนเกิดความตระหนักต่อ

ปัญหาการทุจริต และเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในท้ายที่สุด

(3) จากผลการศึกษาประชาชนมีระดับการรับรู้เหตุการณ์หรือพบเห็นพฤติกรรมของเจ้าพนักงานรัฐในการกระทำการทุจริต อยู่ในระดับ “น้อย” และประมาณ 1 ใน 5 ของประชาชนเคยรับเงินจากหิ้วคะแนน หรือจากผู้สมัครรับเลือกตั้ง สส./นายก อบต./กำนัน /ผู้ใหญ่บ้าน ถึงร้อยละ 19.89 รองลงมาเป็น การถูกตำรวจเรียกรับสินบน และจ่ายสินบนให้กับตำรวจเมื่อทำผิดกฎจราจร เคยเสนอจ่ายเงินพิเศษให้รางวัลแก่เจ้าพนักงานของรัฐ เพื่อให้ได้รับการบริการที่รวดเร็วมากขึ้น แม้ว่าเจ้าพนักงานของรัฐจะไม่เรียกร้องก็ตาม ถูกเรียกรับเงิน/สิ่งตอบแทนในการรับบริการเกี่ยวกับการโอน ซื้อขายที่ดิน และอื่นๆ และถูกผู้บริหารโรงเรียนเรียกรับเงินเพื่อเข้าเรียนในสถานศึกษา (แป๊ะเจี๊ยะ) ซึ่งจะเห็นได้ว่า ยังมีประชาชนบางกลุ่มที่ให้การสนับสนุนการกระทำผิดของเจ้าพนักงานของรัฐที่จะนำไปสู่วัฒนธรรมการจ่ายสินบน ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาการเกิดการทุจริต สำนักงาน ป.ป.ช. ควรให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับบทลงโทษของการร่วมกระทำการทุจริต รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายต้องมีความเข้มงวดกับเจ้าพนักงานของรัฐที่มีกระทำการทุจริต

(4) จากผลการศึกษาประชาชนที่พบเห็นพฤติกรรมไม่เหมาะสมหรือส่อไปในทางทุจริต พบว่า ประมาณ 1 ใน 3 ของประชาชนมีการเพิกเฉย ด้วยเหตุผล 3 อันดับแรกว่าแม้จะแจ้งเบาะแสหรือร้องเรียนไปก็ไม่ได้รับการตรวจสอบ/ปรับปรุง/แก้ไขอย่างจริงจัง เกิดความเกรงกลัวผลกระทบต่อความปลอดภัยหรือการถูกกลั่นแกล้งจากผู้มีอำนาจ และประชาชนไม่ทราบช่องทางการร้องเรียนหรือแจ้งเบาะแสการทุจริต ดังนั้น เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแจ้งเบาะแสการทุจริต สำนักงาน ป.ป.ช. ควรดำเนินการ ดังนี้

- ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับช่องทาง ขั้นตอนการแจ้งเบาะแส การคุ้มครองความปลอดภัยของผู้แจ้งเบาะแส และการอำนวยความสะดวกในการแจ้งเบาะแสการทุจริตในพื้นที่ต่าง ๆ เช่น การนำเทคโนโลยีมาประชาสัมพันธ์การร้องเรียน โดยการณรงค์ให้ผู้ร้องเรียนเปิดเผยข้อมูลการทุจริตผ่านสังคมออนไลน์ต่าง ๆ พร้อมทั้งทำการเชื่อมโยงการร้องเรียนมายังเพจของสำนักงาน ป.ป.ช. ด้วยการพิมพ์เครื่องหมาย “#” (Hashtag) นำหน้าคำว่าสำนักงาน ป.ป.ช. “สำนักงาน ป.ป.ช.”

- สร้างแรงจูงใจในการแจ้งเบาะแสการทุจริต ด้วยการให้เงินรางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแส
- พัฒนาระบบการแจ้งเบาะแสที่ใช้าง่าย เพื่อให้เข้าถึงประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย และครอบคลุมเชิงพื้นที่ และมีฐานข้อมูลรวมหนึ่งเดียว ทั้งนี้เพื่อให้สามารถนำข้อมูลการแจ้งเบาะแสการทุจริตมาประมวลผล และบูรณาการฐานข้อมูลทั้งภายในสำนักงาน ป.ป.ช. และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องที่จะสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ต่อไปได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้มากขึ้น

- เผยแพร่ผลการดำเนินคดีที่สำคัญที่เป็นที่สนใจของสังคม ว่าได้รับการดำเนินการและเอาผิดกับผู้กระทำการทุจริต และควรระบุระยะเวลาของคดีที่มีการดำเนินการที่รวดเร็ว เพื่อเป็นการป้องปรามการทุจริต และสร้างความเชื่อมั่นในการดำเนินงานของสำนักงาน ป.ป.ช. อีกทั้งเป็นการ

เชิญชวนให้ประชาชนสนใจและร่วมแจ้งเบาะแสการทุจริต

(5) ในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมในการกิจด้านป้องกันการทุจริต ด้วยการจัดอบรมให้ความรู้ด้านการป้องกันการทุจริตทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ควรนำเนื้อหาการมีสิทธิการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารราชการ และระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการเปิดเผย และการเผยแพร่เอกสารและข้อมูล พ.ศ. 2561 ประกอบการบรรยายให้ประชาชนได้เข้าใจถึงสิทธิและประโยชน์ที่พึงได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กิตติยา จารวิชัย. (2553). การรับรู้ต่อสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550: กรณีศึกษาประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลเมืองศรีราชา จังหวัดชลบุรี,งานนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต,คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา.
- คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ. (2561). แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (พ.ศ. 2560-2564), สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, กรุงเทพฯ.
- วิระยะ งามสมภพ. (2561). เอกสารวิชาการเรื่อง “ข้อดีข้อเสียของพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 และร่างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารสาธารณะ พ.ศ. ...”.สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ (สขร.) สืบค้นเมื่อวันที่ 22 มกราคม 2562 จาก http://www.oic.go.th/web2017/iwebform_viewer.asp?i=211112E72222705112112151111211
- สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย.(2556). สรุปผลการศึกษาคอร์รัปชันในประเทศไทย (ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาเชิงปริมาณ), สืบค้นเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2562, จาก <https://tdri.or.th/wp-content/uploads/2014/03/Khun-Kittideth-corruption-seminar-10March2014.pdf>
- สมฤทัย โทณสูงเนิน. (2554). ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของชาวไทย กรณีศึกษา: ประชาชนเขตบางเขน แขวงอนุสาวรีย์ กรุงเทพมหานคร, วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ. (2540). หนังสือสิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540, กรุงเทพมหานคร: บริษัทสามเจริญพานิชย์ (กรุงเทพ) จำกัด, หน้า 35-42.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2562). บันทึกสำนักบริหารงานกลาง ศูนย์บริหารข้อมูลสำนักงาน ป.ป.ช. ที่ สบก.04/ว 0028 ลงวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2562, แนวทางการพัฒนาเว็บไซต์ภายในองค์กร (Intranet website) ของศูนย์บริหารข้อมูลสำนักงาน ป.ป.ช.. สำนักบริหารงานกลาง.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2561). *ผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) สำนักงาน ป.ป.ช.*

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. 2561. *การสำรวจความพึงพอใจและความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการดำเนินงานของสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำปีงบประมาณ 2561*, นนทบุรี.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.(2559). *สรุปผลการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559*, กรุงเทพมหานคร: บริษัท แอ็คคิวเรทเพรส จำกัด. หน้า 51-55.

เสาวณีย์ ทิพอุต และคณะ. (2561). *พฤติกรรมข้าราชการในการปฏิบัติงานตามข้อบังคับว่าด้วยจรรยาข้าราชการของกระทรวงมหาดไทย*, สำนักงาน ป.ป.ช., 162 - 163.

Cochran, W. G. (1963). *Sampling Techniques*, 2nd Ed., New York: John Wiley and Sons, Inc.

O.E.G Johnson.1975, 'An Economic Analysis of Corrupt Government, With Special Application to Less Developed Countries', *Kyklos*,8, 47 – 61.